

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΔΙΣ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ ΕΝ ΛΕΙΨΙΑΙ.
ΠΕΡΙΟΔΟΣ Β΄.

ΤΟΜΟΣ Ζ΄.
ΑΡΙΘΜ. 14 (158).

Συνδρομή αρχομένη από 1. Απριλίου εκάστου έτους έτησία μὲν
φρ. χρ. 25 ἑξάμηνος δὲ φρ. χρ. 12½.

ΕΤΟΣ Ζ΄.
τῆ 15/27. Ὀκτωβρίου 1891.

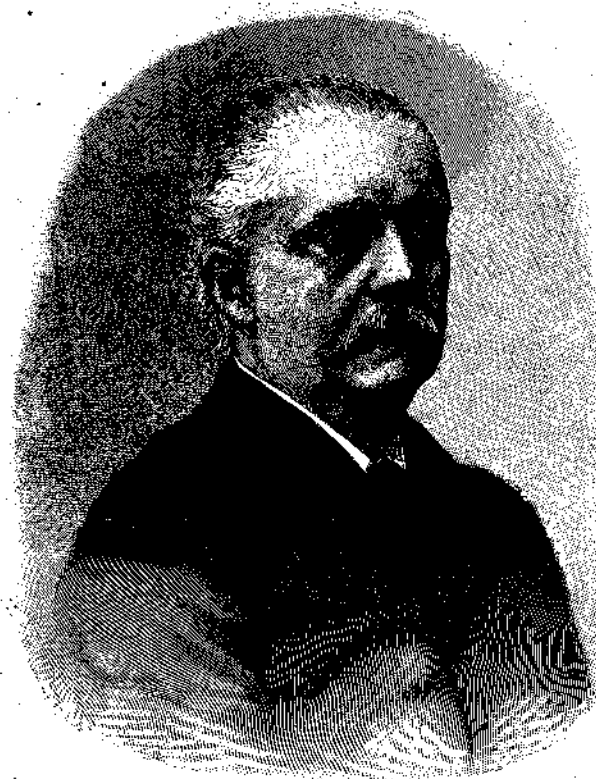
ΕΡΜΑΝΝΟΣ ΦΟΝ ΕΛΜΧΟΛΤΣ.

Κ τῶν πολλῶν καὶ μεγάλων ἀνακαλύψεων, αἰ-
τινὲς χαρακτηρίζουσι τὸν δέκατον ἑνατον αἰῶνα
ὡς τὴν ἐποχὴν τῆς ἀκμῆς τῶν φυσικῶν ἐπιστη-
μῶν, μέγα μέρος ὀφείλεται ὁμολογουμένως εἰς τὴν
Γερμανίαν· πρὸ πάντων δὲ αἱ πρώται δεκαετηρίδες τοῦ
αἰῶνος τούτου παρήγαγον ἐν Γερμανίᾳ οὐχὶ ὀλίγους
ἀνδρας, οἵτινες τὰς θεωρη-
τικὰς τε καὶ ἐφηρμοσμένας
φυσικὰς ἐπιστήμας διαφερόν-
τως ἐπλούτισαν. Ἄλλ' οὐδεὶς
ἐκ τῶν ἀνδρῶν τούτων
ἔδωκε τοσοῦτο πολλαπλὴν
καὶ πολυμερῆ ᾠδησίᾳ πρὸς
τὴν ἀκμὴν ταύτην ὅσον ὁ
Ἑρμάννος Ἐλμχολτς, ὅστις
ἔζηκε τὰ θεμέλια πολλῶν
καὶ διαφορωτάτων κλάδων
τῆς φυσικῆς ἐπιστήμης. Εἶνε
τῷ ὄντι ἀξιοθαύμαστος ἡ
ἐπιστημονικὴ ἐργασία τοῦ
μεγαλοφυοῦς τούτου ἀν-
δρός, ὅστις ἤδη ἀπὸ τοῦ
εἰκοστοῦ ἔκτου ἔτους τῆς
ἡλικίας του ἐθεμελίωσε
τὴν ἐπιστημονικὴν του φή-
μην, καὶ ἔκτοτε δὲν ἔκαυ-
σεν ἐγείρων ὄλονέν ὑψη-
λότερον τὸ οἰκοδόμημα τῆς
δόξης του.

Ὁ Helmholtz ἐγεννήθη
τῆ 31 ἀγούστου 1821 ἐν
Ποτςδάμη, υἱὸς ἑνὸς καθη-
γητοῦ γυμνασίου· τὴν πρῶ-
ΚΑΒΙΩ. ΤΟΜΟΣ Ζ΄.

τὴν αὐτοῦ ἀγωγὴν καὶ μόρφωσιν ἔλαβεν ἐν τῷ πα-
τρικῷ οἴκῳ. Λίαν ἔνωρίς ἐξεδηλώθη ἡ ἐξοχος εὐφυΐα
τοῦ παιδός, ἰδίᾳ ἐν τῷ εὐχερῶς ἐννοεῖν καὶ καταμαν-
θάνειν τὰ μαθηματικά, τὴν μάλιστα ἀφηρημένην πασῶν
τῶν ἐπιστημῶν, ἐν ἣ διαγιγνώσκεται ἡ ὀξύτης καὶ λε-
πτότης τῶν φρενῶν. Ὁ παῖς εἶχε σφοδρὰν ἐπιθυμίαν ν'

ἀφιερῶθῃ εἰς τὴν σπουδὴν
τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν,
τῆς ὁποίας τὰ προβλήματα
προσείλκνον αὐτὸν ὑπερ-
φυῶς. Ἄλλ' ὁ πατὴρ δι'
οικονομικοῦς λόγους προτι-
μῶν διὰ τὸν υἱὸν τοῦ τὴν
σπουδὴν βιοποριστικότερας
ἐπιστήμης ἐπεμψεν αὐτὸν
εἰς τὸ ἐν Βερολίῳ ἰατρο-
χειρουργικὸν Ἰνστιτούτον
Friedrichs-Wilhelm-Institut,
ἐνθα οἱ μαθηταὶ σπουδάζου-
σιν δωρεάν, μόνον δὲ μετὰ
τὸ πέρας τῶν σπουδῶν τῶν
ὀποχρεοῦνται εἰς δημοσίαν
ὕπηρεσίαν ἐπὶ τινα ἔτη. Ὁ
Helmholtz ἐσπούδασεν ἐν τῷ
πανεπιστημίῳ τοῦ Βερολί-
νου μετὰ πολλῶν ἀνδρῶν,
οἵτινες βραδύτερον ἐκτῆ,
σαντο παγκόσμιον φήμην ὡς
ἐξοχοὶ ἐπιστήμονες (Vir-
chow, Du-Bois-Reymond,
Albrecht v. Gräfe, Brücke-
Traube κ. λ.). Ὁ κοινὸς
αὐτῶν διδάσκαλος ἦτον ὁ

ΕΡΜΑΝΝΟΣ ΦΟΝ ΕΛΜΧΟΛΤΣ.

Johannes Müller, εις ὃν ἴδια ὁ Ἐλμχολτς πολλά ὀφείλει, ὡς λ. χ. τὴν ἐκλογὴν τοῦ θήματος τῆς διδακτορικῆς του διατριβῆς, ἀρίστου συγγράμματος, «περὶ τῆς λεπτοτέρας κατασκευῆς τοῦ κεντρικοῦ νευρικοῦ συστήματος τῶν μὴ σπονδυλωτῶν ζώων». Μετὰ τὰς ἐξετάσεις του ὁ Ἐλμχολτς ἐχορηγίωσε βοηθὸς ἐν τῷ νοσοκομείῳ Charité τοῦ Βερολίνου καὶ εἶτα μετετέθη εἰς τὴν πατρίδα του Ποτςδάμην ὡς ἱατρός τοῦ ἐπιτελείου. Τὰς ἕρας τῆς ἀνεσώως του ἐνταῦθα δὲν ἀφιέρωνε ποσὸς εἰς τὴν ἀνεσιν, ἀλλ' εἰς τὴν σύντονον καὶ ἐμβριδὴ μελέτην τῆς ἀνεκαθεν προσφιλοῦς αὐτῷ ἐπιστήμης, τῆς φυσικῆς· καρπὸς δὲ τῶν μελετῶν του τούτων ἦτο μικρόν τι μὲν τὸν ὄγκον, ἀλλὰ σπουδαιότατον σύγγραμμα «περὶ τῆς διατηρήσεως τῆς δυνάμεως» (Über die Erhaltung der Kraft), ὅπερ ἐδημοσίευσεν τῷ 1847 ὁ τότε 26ετής μόλις ἱατρός, καὶ τὸ ὅποσον ὑπῆρξεν ἡ βῆσις καὶ τὸ θεμέλιον τῆς σημερινῆς φυσικῆς ἐπιστήμης. Ὁ Ἐλμχολτς δὲν ἦτο πεπρωμένος νὰ ἐξακολουθήσῃ ἀδιακόπως ἐργαζόμενος καὶ ἐρευνᾶν ἐν τῇ ἐπιστήμῃ, ἢ παιδιόθεν ὑπερηγάπα καὶ εἰς τὴν ἡσθάνετο τὴν μεγίστην κλίσιν, ἡναγκάσθη δὲ ν' ἀφιέρωσιν τὰ μετέπειτα ἔτη εἰς τὴν ἱατρικὴν ἀποκλειστικῶς. Ἄλλ' ὅτι δῆποτε ἐπιχειρήσῃ τοιοῦτος ἀνὴρ οἷός ὁ Ἐλμχολτς, στέφεται ἐξ ἀπαντος ὑπὸ λαμπροτάτης ἐπιτυχίας· ἡ φαινή λαμπράς τοῦ πνεύματός του ἐφώτισε πλείστα τέως σκοτεινὰ ἐδάφη τῆς φυσιολογικῆς ἐπιστήμης, καὶ εἰς αὐτὸν ὀφείλομεν σήμερον τὸ πλεῖστον μέρος τῶν γνώσεων ἡμῶν περὶ τῆς φυσιολογίας τοῦ ὀφθαλμοῦ καὶ τοῦ ὠτός. Ὁ λόγος δὲ ὃν ἠσχολήθη ἴδια εἰς τὴν ἱατρικὴν, εἶνε ὅτι τῷ 1848 προσεκλήθη ἐκ Ποτςδάμης εἰς Βερολίνον ὡς διδάσκαλος τῆς ἀνατομίας ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ τῶν Τεχνῶν, καὶ ἐπομένως ἡναγκάζετο ν' ἀφιερῶι ὅλας του τὰς ἐλευθέρους ὥρας εἰς ἀνατομικὰς σπουδὰς· τὸ ἐπόμενον δὲ ἔτος προσεκλήθη εἰς τὸ πανεπιστήμιον τῆς Καινιγςβέργης ὡς καθηγητῆς τῆς τε ἀνατομίας καὶ τῆς φυσιολογίας. Ἡ ἐπιστήμη αὕτη, ἡ φυσιολογία, ἤρρεσκεν αὐτῷ πολὺ περισσότερον τῆς ἄλλης, διὰ τοῦτο ἀφιέρωσεν εἰς αὐτὴν ἀδιάκοπον ἐργασίαν δύο δεκαετηρίδων, ἐντὸς τῶν ὁποίων ἐπλούτισε τὴν ἐπιστήμην μὲ τόσα καὶ τόσον σπουδαῖα ἔργα, οἷα ἄλλος τις συνήθης βροτὸς οὐδὲ καδ' ὄλον του τόν βιον δύναται νὰ συγγράψῃ. Ὅπως πάντοτε ἡ μεγαλοφυΐα ἀφικνεῖται διὰ τῶν ἀπλουστάτων ὁδῶν εἰς τὰς ἀνακαλύψεις, οὕτω καὶ ὁ Ἐλμχολτς κατάρθρωσε νὰ κάμῃ τὰς δυσκολωτάτας καὶ μεγαλοφρεστάτας ἀνακαλύψεις διὰ τῶν ἀπλουστάτων πάντοτε μέσων. Μὴ ἔχων ἴδιον ἐπιστημονικὸν ἐργαστήριον ἡναγκάζετο τὰ πλείστα πειράματά του νὰ ἐκτελῇ ἐν τῇ μικρᾷ του οἰκίᾳ, μεταχειριζόμενος ἀπλὰ καὶ ἀτελέστατα ἐργαλεῖα. Ἐκ τῆς Καινιγςβέργης μετέβη εἰς τὴν Βόννην, ἐνθα ἐπὶ βραχὺ μόνον διάστημα ἐδίδαξε τὴν ἀνατομίαν καὶ φυσιολογίαν, εἶτα δὲ τῷ 1858 προσεκλήθη εἰς τὸ πανεπιστήμιον τῆς προσφιλοῦς αὐτῷ πόλεως Αἰδελβέργης, ἐνθα πρὸς μεγάλην του χαρὰν εὔρεν ἔτοιμον εἰς τὴν διάδοσίν του μέγα καὶ πλουσιώτατον φυσιολογικὸν ἐργαστήριον. Ἐνταῦθα ὁ Ἐλμχολτς συνετέλεσε τὴν πλείστην καὶ κυριωτάτην ἐπιστημονικὴν ἐργασίαν τοῦ βίου του.

Προκειμένου ἐνταῦθα νὰ δώσωμεν βραχεῖαν τινα καὶ συνοπτικὴν ἑκθεσιν τῶν φυσιολογικῶν ἐρευνῶν τοῦ Ἐλμχολτς, πρέπει πρότερον νὰ μνημονεύσωμεν μίαις τῶν σπουδαιωτάτων του ἐφευρέσεων (γενομένης τῷ 1851):

ἦτοι τοῦ ὀφθαλμοσκοπίου, δι' ἧς ἐφευρέσεως ἐγένετο μέγας εὐεργέτης τῆς ἀνθρωπότητος. Διὰ τοῦ ὀφθαλμοσκοπίου ἔλαβεν ἡ ὀφθαλμοϊατρικὴ ἀνεπίστωσιν ταχέαν καὶ μεγάλην ἀκμὴν, εἰς τὴν διατελεῖ μέχρι σήμερον. Οὐδέποτε πρότερον ὁ ὀφθαλμὸς τοῦ ἀνθρώπου ἠδυνήθη νὰ ἐμβαδῶνῃ τόσον βαθέως εἰς τὸν ὀργανισμόν, ὅσον κατορθοῖ σήμερον διὰ τοῦ ὀφθαλμοσκοπίου τοῦ Ἐλμχολτς. Νέος καὶ ἀπροσδόκητος ὀρίζων ἀνεψάθη εἰς τὴν ἱατρικὴν ἐπιστήμην, καὶ εὐρέθη ἔκτοτε ἡ μέθοδος, δι' ἧς μετ' οὐ πολὺ ἡ ὀφθαλμοϊατρικὴ ἠδύνετο εἰς ἀναριθμητοὺς δυστυχεῖς ν' ἀποδώσῃ τὸ ἀπολεσθὲν φῶς καὶ πλείστους νὰ προφυλάξῃ ἀπὸ τοῦ κινδύνου τῆς τυφλώσεως. — Ἰσὴν μεγαλοφυΐαν μαρτυρεῖ ἡ ὑπὸ τοῦ Ἐλμχολτς εὐρεθεῖσα λύσις τοῦ προβλήματος τῆς πρὸς τὰς ἀποστάσεις συμμορφώσεως τοῦ ὀφθαλμοῦ τοῦ ἔστι τῆς δυνάμεως ἣν ἔχει ὁ ὀφθαλμὸς, νὰ βλέπῃ εἰς πολλῶν διαφορῶν ἀποστάσεις μετ' ἰσῆς ὀξύτητος. Πᾶσαι αἱ πρότερον περὶ τοῦ ζητήματος τούτου θεωρίαι κατέπεσον, ἀφ' ὅπου ὁ Ἐλμχολτς ἀπέδειξεν ὅτι ἡ συμμορφωτικὴ αὕτη δύναμις τοῦ ὀφθαλμοῦ προέρχεται ἐκ τοῦ ὅτι ὁ ἐλευθέρως κρεμάμενος φακὸς τοῦ ὀφθαλμοῦ διὰ τῆς ἐπ' αὐτοῦ ἐξασκουμένης ἐνεργείας τῶν μυῶνων μεταβάλλει τὸ σχῆμά του, ἦτοι γίνεται ὅτε μὲν λεπτότερος ὅτε δὲ παχύτερος. — Μᾶλλον θεωρητικῶς ἢ πρακτικῶς ἐνδιαφέρουσα εἶνε ἡ ὑπὸ τοῦ Ἐλμχολτς δοθεῖσα ἐξήγησις τῆς τῶν χρωμάτων αἰσθήσεως. — Ἐν τοῖς ἀνωτέρω ἀνεφέραμεν μόνον ὀλίγας τινὰς ἐκ τῶν σπουδαιωτάτων ἀνακαλύψεων τοῦ Ἐλμχολτς ἐν τῇ φυσιολογίᾳ τῆς ὁράσεως· ἀλλὰ πλὴν τούτων ἐγένοντο ὑπ' αὐτοῦ καὶ πλείστα ἀλλὰ μᾶλλον ἢ ἦτον σπουδαῖα ἐρευνᾶται τοῦ εἶδους τούτου, ἃς δὲν δυνάμεθα ἐνταῦθα νὰ μνημονεύσωμεν. Πᾶσαι ὁμοῦ ἐδημοσιεύθησαν ὑπὸ τοῦ Ἐλμχολτς ἐν τῷ γιγαντῶδει ἔργῳ, ὅπερ ἐπιγράφεται «Ἐγχειρίδιον τῆς φυσιολογικῆς Ὀπτικῆς» ἔργῳ μοναδικῷ εἰς τὸ εἶδος του.

Σχεδὸν μείζονα θαυμασμόν καὶ ἐκπληξιν ἢ τὸ ἔργον τοῦτο ἐνεποίησε τὸ ἐν ἔτει 1862 δημοσιευθὲν ἔργον του ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν «Θεωρία τῆς αἰσθήσεως τῶν μουσικῶν τόνων». Διὰ τοῦ ἔργου τούτου ὁ Ἐλμχολτς ἔθηκε τὰ ἐπιστημονικὰ θεμέλια τῆς μουσικῆς τέχνης, δι' ἧν καθίσταται δυνατὴ ἡ ὡς ἀληθῶς κατανόησις τῆς μουσικῆς. Ἡ ἀφηρημένη θεωρία καὶ ἡ διὰ φυσικῶν πειραμάτων γνώσις, ἅπερ ἀμφοτέρω μετ' ἰσῆς δεινότητος κατέχει καὶ πάντοτε θαυμασιῶς κατορθοῖ νὰ συνδέῃ, ἐπόρισαν αὐτῷ τὴν ἐξήγησιν φαινομένων λιαν δυσεξηγήτων, τὴν γνῶσιν τῶν μηχανικῶν ὄρων τῶν διὰ τῆς ἀκοῆς αἰσθήσεων. Οὕτω λ. χ., ἵνα ἐν ἐκ τῶν πολλῶν ἀναφέρωμεν ἐνταῦθα, ὁ Ἐλμχολτς πρώτος ἀπέδειξεν ὅτι ὁ μουσικὸς ἦχος παράγεται διὰ τῆς εἰς τὸν θεμελιώδη τόνον ἀναμίξεως διαφορῶν ἄλλων ἀνωτέρων τόνων. Ἡ ἐξήγησις αὕτη φαίνεται ἡμῖν σήμερον ἀπλῆ, ἀλλ' ὅπως ἀποδείχθη ἀπίτησε τότε τὴν συντονωτάτην ἐργασίαν ἐνός Ἐλμχολτς, ὅστις πολλὸν χρόνον καὶ κόπον καὶ ἑκτακτὸν εὐφυΐαν κατέβαλε πρὸς τὴν λύσιν τοῦ προβλήματος τούτου.

Καὶ εἰς πλείστα ἀλλὰ μέρη τῆς φυσιολογίας ἔκαμεν ἐμβριδестаτάς ἐρεῦνας καὶ λαμπροτάτας ἀνακαλύψεις, περὶ ἧν ἐνταῦθα δὲν δύναται νὰ γείνῃ λόγος· οὕτω λ. χ. μετὰξὺ ἄλλων πολλῶν προσδιώρισε καὶ τὴν ταχύτητα μετ' ἧς μεταδίδεται ὁ ἐρεθισμὸς ἐν τοῖς νεύροις (33

μέτρα ἐν ἐνὶ δευτερολέπτῳ), τὸν χρόνον ἐν ᾧ συντελεῖται μία συστολὴ μυῶνος, ἠρεῖνησε τὰ περὶ ἰσοζυγίου τῆς θερμότητος τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος, τὴν ἐναλλαγὴν τῶν ὑλῶν, τὸν σχηματισμὸν θερμότητος ἐν τῷ μυῶνι, τὴν σῆψιν, τὴν ζύμωσιν κτλ., τέλος δὲ καὶ τοὺς φυσικοὺς ὄρους τῆς ἀνθρωπίνης φωνῆς. Τὰ ζητήματα, περὶ ἃ ἠσχολήθη, καὶ ὁ τρόπος τῆς ἐπιστημονικῆς ἐρεῦνης του ἤγαγον αὐτὸν εἰς τὰ ὅρια τῆς ἀνθρωπίνης γνώσεως· καὶ ᾤθησαν αὐτὸν εἰς καθαρῶς φιλοσοφικὰς μελέτας, ἐν αἷς ἐπεδείξατο ἑκτακτὸν βαδύνοιαν.

Μόλις ἐν προβεβηκυῖα πῶς ἡλικία ἠδυνήθη ὁ Ἐλμχολτς ν' ἀφιερῶθῃ ἐκ νέου εἰς τὴν ἀνεκαθεν προσφιλή αὐτῷ ἐπιστήμην, τὴν Φυσικὴν. Ὅτε τῷ 1871 ἔμεινε κενὴ ἡ ἔδρα τῆς φυσικῆς ἐν τῷ πρώτῳ πανεπιστημίῳ τοῦ νεοσυστάτου γερμανικοῦ κράτους, προσεκλήθη ὁ ἐν Αἰδελβέργῃ φυσιολόγος εἰς Βερολίνον καὶ κατέλαβεν ἄσμενος τὴν ἔδραν ταύτην. Αἱ ἔκτοτε γεγόμεναι ὑπὸ τοῦ Ἐλμχολτς ἐρευνᾶται καὶ ἀνακαλύψεις ἐκτείνονται εἰς διαφορωτάτους κλάδους τῆς φυσικῆς, εἰς τὴν ἠλεκτροδυναμικὴν, τὴν θερμοδυναμικὴν, τὴν ὕδροδυναμικὴν, τὸν γαλιανισμόν κτλ. κτλ. Τῶν δὲ μετεωρολογικῶν αὐτοῦ ἐρευνῶν οὐδὲ βραχυτάτην μνείαν ἐπιτρέπει ἡμῖν ὁ χῶρος νὰ κάμωμεν ἐνταῦθα. Ἐν συντόμῳ δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ὅτι οὐδὲν μέρος τῆς καθόλου φυσικῆς ἐπιστήμης ἔμεινε ζένον εἰς τὸν μεγαλοφυᾶ τούτον ἄνδρα, οὐδ' ἀνεξερευνήτων. Ὁ Ἐλμχολτς εἶνε σήμερον ὁ μέγιστος πάντων τῶν Γερμανῶν φυσιοδιψῶν, ἴσως δὲ καὶ τοῦ κόσμου ὅλου.

Ὁ Ἐλμχολτς δὲν εἶνε μόνον ἐξοχος ἐπιστήμων,

ἀλλὰ συνενοῖ ἐν ἑαυτῷ καὶ πολλὰς ἄλλας λαμπροτάτας, καὶ λιαν διαφερούσας ἀλλήλων πνευματικὰς ἰκανότητας. Φιλοσοφικὴ λεπτότης καὶ βαδύτης διανοίας, ἐφευρετικὴ καὶ δημιουργικὴ μεγαλοφυΐα, ἐξοχος καλλιτεχνικὴ εὐαισθησία καὶ κρίσις (ἴδια ἐν τῇ μουσικῇ), πλήρης κατοχὴ τῆς καθαρῶς μαθηματικῆς ἐπιστήμης καὶ σπανία ἐπιδειξιότης καὶ δεινότης ἐν τῷ ἐκτελεῖν ἐπιστημονικὰ πειράματα — τοιαῦτα εἶναι τὰ πνευματικὰ ὅπλα, δι' ἧν ὁ Ἐλμχολτς ἤρατο τοσαύτας καὶ τοσοῦτον ἐνδόξους νίκας ἐν τῇ ἐπιστήμῃ. Δὲν πρέπει δὲ νὰ παρασιωπήσωμεν καὶ ἄλλο τι λαμπρότατον δῶρον, σπάνιον παρὰ τοῖς Γερμανοῖς σοφοῖς: Ὁ Ἐλμχολτς εἶνε καὶ ἐξοχος καλλιτέχνης τοῦ λόγου, δεινότατος ἐν τῇ δυσχερεῖ τέχνῃ τοῦ παριστᾶν τὰ ὕψιστα καὶ δυσκολωτάτα ζητήματα τῆς ἐπιστήμης μετὰ λεκτικῆς γλαφυρίας καὶ κατὰ τρόπον τοῖς πᾶσι καταληπτόν.

Ἐσχάτως, τῇ 31 αὐγούστου, ἐώρτασεν ἡ Γερμανία τὴν ἑβδομηκοστὴν ἐπέτειον τῆς γεννήσεως τοῦ Ἐλμχολτς, δικαίως σεμνυνομένη ἐπὶ τῷ ἐξῶχῳ τούτῳ ἀνδρὶ, ὅστις, κατὰ παράδοξον τρόπον, μετ' ὅλην τὴν κολοσιανὴν ἐργασίαν τοῦ μέχρι τοῦδε βίου του, διατηρεῖ εἰσέτι ἀκαταβλήτους καὶ ζωηρὰς τὰς δυνάμεις, μετὰ νεανικοῦ σφρίγγου ἐργαζόμενος καὶ μηδὲν ἴχνος φέρων τοῦ γνωστοῦ ἐκείνου τύπου τῶν παλαιωτέρων γερμανῶν οἰκοτριβῶν σοφῶν, ἀλλὰ μετ' ἐνδιαφέροντος παρακολουθῶν πάντα τὰ ζητήματα τῆς ἡμέρας καὶ ἀναστρεφόμενος φθὲ ἀληθῆς, τέλειος ἀνθρώπος τοῦ κόσμου. Εἰς τοιοῦτους ἀνδρας ἕκαστος ὀφείλει νὰ εὐχῆται ἐκ καρδίας ὑγείαν καὶ μακροβιότητα, πρὸς ὄφελος τῆς ἀνθρωπότητος. Α. Α.

ΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΗΣ ΑΥΡΗΛΙΑΝΗΣ ΠΑΡΘΕΝΟΥ.

Σχίλλερος οὐδαμῶς ἀλλαχῶς ἔκαμε τοσοῦτο δαψιλῆ χρῆσιν τῆς ἐλευθερίας, ἣν ἔχει ὁ τραγικὸς ποιητὴς ἀπέναντι ἱστορικῶν ὑποθέσεων, ὅσον ἐν τῷ δράματι «Die Jungfrau von Orleans». Καὶ ἐσκόπευε μὲν κατ' ἀρχὰς νὰ παραστήσῃ ἐν τῷ δράματι τούτῳ τὴν ἡρωίδα ἀποθνήσκουσαν ὅπως πράγματι ἀπέθανεν, ἤγουν ἐπὶ τῆς πυρᾶς, ἀλλὰ δι' εὐνοήτους λόγους μετέβαλε τὸ σχέδιόν του.

Ἄν τὸ ἱστορικόν, τὸ πραγματικὸν τέλος τῆς Αὐρηλιανῆς παρθένου ὑπὸ ποιητικὴν ἐποψὴν δὲν δύναται νὰ ὀνομασθῇ τραγικόν, ὑπὸ τὴν συνήθη ὅμως ἔννοιαν εἶνε οὐχ ἦττον θλιβερόν καὶ σπαραξικάρδιον. Θῆμα καταχθονίου δολιότητος καὶ θηριώδους σκληρότητος πίπτει ἡ δυστυχὴς κόρη ἐν τῷ ἀνδρὶ τῆς νεότητος, ἐν τῷ περίξ σκότει τῆς μοχθηρίας καὶ ιδιοτελείας θεῖαν αἴγλην ἀποστράπτουσα μορφή ἀδωότητος καὶ αὐταπαρνήσεως.

Ἡ Ἰωάννα d' Arc, ἡ Αὐρηλιανὴ παρθένος, εἶνε τὸ μόνον ἱστορικὸν πρόσωπον, ὅπερ μετὰ πλήρους ὁμοφωνίας λατρεύουσιν οἱ σημερινοὶ Γάλλοι πάντες ἀπὸ τῶν κληρικοφρόνων μέχρι τῶν ἔκρων ριζοσπαστῶν· πρὸ πάντων δὲ ἀπὸ τοῦ ἔτους 1870 προσφέρεται τῇ παρθένῳ ταύτῃ ἀληθινὴ λατρεία ὑπὸ τῶν Γάλλων. Εἰς πολυαρίθμους πόλεις ἐγείρονται αὐτῇ νέα μνημεῖα, μάλιστα δὲ μετὰ πάσης σπουδαιότητος καὶ μετὰ πολλῆς ἐπιδοκιμασίας ἐγένετο ἡ πρότασις, ὅπως ἡ ἡμέρα τῶν

γενεθλίων τῆς καθιερωθῆ ὡς εἶδος τι ἐθνικῆς ἐορτῆς, ἐορταστέας ἴδια ἐν τοῖς σχολείοις διὰ σοβαρῶν ἐπισήμων τελετῶν. Καὶ ἀληθῶς ἡ Αὐρηλιανὴ παρθένος εἶνε ἀξία τῆς αἰωνίας εὐγνωμοσύνης τοῦ λαοῦ τῆς. Αὕτη ἦτον ἐκείνη, ἧτις ἐν ἱερῷ ἐνδουσιασμῷ κατέλειπε τὸ γενέθλιον χωρίον Domremy, ὅπως ἐν τῷ ἀτυχεῖ ἀγῶνι, ὃν ἡ πατρίς αὐτῆς ἠγωνίζετο κατὰ τῶν ἐκ τῆς βορείου Γαλλίας προελαυνόντων κληροφρόνων Ἀγγλικῶν στρατευμάτων, ἐπενέγκῃ ἀφινιδίαν τροπὴν καὶ γείνη σωτήριον στήριγμα τῆς πτωχούσης ἰσχύος τοῦ ἑαυτῆς βασιλέως, τοῦ ἀνικάνου καὶ ἀσθενοῦς Καρόλου τοῦ ἐβδόμου. Αὕτη κατάρθρωσε νὰ μεταδώσῃ εἰς τὰ ἀποδαρυνθέντα στρατεύματα τῶν Γάλλων τὴν στερεὰν αὐτῆς πίστιν περὶ τῆς θείας αὐτῆς ἀποστολῆς, καὶ οὕτω νὰ ἐμπνεύσῃ εἰς αὐτὰ νέον θάρρος. Αὕτη ἠλευθέρωσεν ἀπὸ τῆς ἐχθρικῆς πολιορκίας τῷ 1429 τὴν Ὀρλεάνην, ἧτις μόνη εἰσέτι ἐμπόδιζε τοὺς Ἀγγλοὺς νὰ προχωρήσωσιν εἰς τὴν χώραν πρὸς νότον τοῦ Δείηγρος· εἶτα δὲ νικήσασα πάλιν ἐν ἑτέρα μάχῃ τοὺς Ἀγγλοὺς ἤγαγε κατὰ ἰούλιον τοῦ αὐτοῦ ἔτους Κάρολον τὸν ἑβδομον εἰς τὴν στέψην ἐν Reims. Ἄλλ' οἱ σημερινοὶ Γάλλοι ἐγείρουσι μνημεῖα πρὸς τιμὴν τῆς παρθένου καὶ προσφέρουσιν αὐτῇ τὴν λατρείαν των, οὐχὶ τόσον διότι ἠλευθέρωσε τὴν πολιορκουμένην Ὀρλεάνην καὶ κατέστησε δυνατόν τὴν στέψην τοῦ βασιλέως, ἀλλὰ κυρίως διότι

ὕπὸ τῆς χειρὸς τῶν ξένων ἀπέθανε σκληρότατον καὶ μαρτυρικὸν θάνατον καὶ μέχρι τῆς τελευταίας τῆς πνοῆς ἔφερεν ἐν τῇ καρδίᾳ καὶ ἐπὶ τῶν χειλέων τὸ ὄνομα τῆς πατρίδος καὶ τὴν ἀπειρον πρὸς αὐτὴν ἀγάπην τῆς. Καὶ πράγματι αἱ τελευταῖαι τύχαι τῆς Ἰωάννας εἶνε τὸ παραδοξότατον ὄλου τοῦ θανασιωτάτου βίου τῆς.

Τὸν μείον τοῦ 1430 κατὰ τινὰ ἐξοδὸν ἐκ τῆς πόλεως Κομπιέννης, ἣτις ἔμενε πιστὴ εἰς τὸν βασιλέα, ἡ παρθένος ἠχμαλωτίσθη ὑπὸ τῶν συμμάχων τῆς Ἀγγλίας Βουργουνδῶν. Ὁ δούξ τῆς Βουργουνδίας Φίλιππος ἐνέκλεισεν αὐτὴν ἐντὸς ὄχυρου φρουρίου. Εἰς μάτην προσεπάθει ἡ δυστυχὴς κόρη νὰ ἐλευθερωθῇ ἐκ τῆς εἰρκτῆς ταύτης, μίαν φορὰν μάλιστα πηδῆσασα ἀπὸ ἐνὸς πύργου ἐξήκοντα ποδῶν ὕψους· ἡ τολμηρὰ αὕτη ἀπέπειρα ἀπέτυχεν ὡς καὶ πᾶσαι αἱ ἄλλαι. Ἡ παρθένος εὐρέθη ἐπὶ τοῦ ἐδάφους κειμένη ἀναίσθητος, ἀλλ' ἄνευ σοβαρᾶς βλάβης, καὶ ἐκομίσθη πάλιν εἰς τὴν εἰρκτὴν τῆς. Ἐκ τῶν χειρῶν τοῦ Φιλίππου μετέπεσεν εἰς τὰς χεῖρας τῶν Ἀγγλων. Ἄν ἐζηρτάτο ἐκ τῆς δελήσεως τῶν ἐξηρηδισμένων κατωτέρων Ἀγγλων ἀζιωματικῶν καὶ στρατιωτῶν, ἡ «ἐπαναστάσις» δ' ἀπεκεφαλίζετο ἀμέσως. Τοῦτο ὅμως δὲν συνέφερεν εἰσέτι εἰς τὴν ἀγγλικὴν κυβέρνησιν. Ἐπρεπε πρότερον αἱ ἀγγλικαὶ ἡτταὶ νὰ φανῶσιν ὡς μαγικὸν ἔργον τοῦ διαβόλου καὶ ἡ ὅλη ἐμφάνισις καὶ ἐνέργεια τῆς Αὐρηλιανῆς παρθένου — συγχρόνως δὲ καὶ ἡ ὑπόδειξις τοῦ βασιλέως τῆς Γαλλίας — νὰ στιγματισθῇ ὡς ἀνόσιον καὶ θεοσυγῆς ἔργον.

Τὸν ἰούνιον τοῦ 1431 ὁ βασιλεὺς τῆς Ἀγγλίας Ἐρρίκος διέταξεν ὅπως ἡ Ἰωάννα «ἡ καλουμένη Παρθένος» ἐξετασθῇ ὑπὸ ἐκκλησιαστικοῦ δικαστηρίου ἀν πιστεύῃ εἰς ὅλα τὰ δόγματα τῆς θρησκείας, ἔσχεν ὅμως τὴν πανουργίαν νὰ προσδέσῃ ὅτι, ἐν ἡ περιπτώσει ἀποδειχθῇ ἡ ἀδωότης αὐτῆς εἰς τὰ θρησκευτικὰ ζητήματα, νὰ ἀποδοθῇ εἰς κοσμικὸν δικαστήριον ὅπως δικασθῇ ὡς στασιώτις. Τὸ δικαστήριον τοῦτο συνήλθεν ἐν Ρουένῃ, ἐν τῷ ἀρχαίῳ μεγάρῳ τῶν νορμαννῶν δουκῶν. Προήδρευε δὲ τοῦ δικαστηρίου τοῦτου Γάλλος τις ἱερεὺς ὀνόματι Cauchon, μοχθηρὸς καὶ ἀσυνείδητος ἄνθρωπος, ὅστις εἶχε πωλήσῃ ἑαυτὸν εἰς τοὺς Ἀγγλους — ἔχων παρὰ τῷ πλευρῷ του τὸν ἀντικαταστάτην τοῦ μεγάλου ἱεροδικαστοῦ τῆς Γαλλίας, τὸν Lemaitre. Τὰ λοιπὰ μέλη ἦσαν ἄνθρωποι ἀνεγνωρισμένοι ὡς ἀσυνείδητοι καὶ ἄνευ χαρακτήρος, ἐπιμελούμενοι μυριάκις περισσότερον τῆς εὐνοίας τῶν Ἀγγλων καὶ τοῦ ἰδίου συμφέροντος ἢ τῆς δικαιοσύνης.

Ἡ παρθένος εὐρίσκειτο ἐγκαθειργμένη ἐν σκοτεινῷ τινι δωματίῳ τοῦ πύργου τοῦ μεγάρου. Παρὰ τῇ κλινῇ αὐτῆς ἦτο ἔστειρωμένη χονδρὴ δοκὸς ἐξ ποδῶν ὕψους μὲ πολλοὺς χόνδρους σιδηροὺς δακτυλίους· ἡ Ἰωάννα ἔφερε νυχθημερὸν δεσμά εἰς τοὺς πόδας, αἵτινα κατὰ τὴν νύκτα προσεδέοντο διὰ σιδηρῶν ἀλύσεων εἰς τὴν δοκὸν. Πέντε ἀγγλοὶ φύλακες ἐφύλασσον αὐτὴν διηνεκάς, τρεῖς ἐν τῷ δωματίῳ καὶ δύο ἐξωθεν. Ἡ εἰρκτὴ αὐτῆς ἦτο κοσμικὴ· ἡ Ἰωάννα κατ' ὅλην τὴν δίκην δὲν ἔπαυσεν ἀπαιτοῦσα ἐκκλησιαστικὴν — κατὰ τὸ ἔθος τῶν χρόνων ἐκείνων ἐλαφροτέραν — φυλακὴν· ἐδικαίωτο δὲ ν' ἀπαιτῇ τοιαύτην, ὡς δικαζομένη ὑπὸ ἐκκλησιαστικοῦ δικαστηρίου. Ἡ αἴτησις τῆς ἀπερρίφθη. Ἡ δυστυχὴς κόρη ἐφυλάσσετο ἐντελῶς ἀποκεκλεισμένη.

Μόνος ὁ ἱερεὺς Cauchon εἶχεν ἐλευθέραν εἰσοδὸν, ὅταν δῆποτε ἤθελε.

Ἡ κατηγορία ἐξετείνεται εἰς διάφορα ἐγκλήματα. Πρὸς τοὺς ἄλλοις κατηγορεῖτο καὶ ὡς φορέσασα ἀνδρικά ἐνδύματα· καὶ ἐν τῇ φυλακῇ ἀκόμη δὲν ἠθέλησε ν' ἀπεκδυθῇ τὴν ἀνδρικήν τῆς ἐνδυμασίαν, διότι οἱ ἅγιοι τῆς τὴν εἶχον διατάξῃ νὰ τὰ φορῇ μέχρις οὗτου ἐλευθερώσῃ τὴν Γαλλίαν ἀπὸ τῶν Ἀγγλων. Ἐκτὸς τούτου οἱ δικασταὶ εἶχον μέγα συμφέρον καὶ προσεπάθουν παντοιοτρόπως νὰ ἐξαναγκάσωσιν αὐτὴν νὰ ὁμολογήσῃ ὅτι συναναστρέφετο μετὰ δαιμόνων καὶ ἦτο ὁπαδὸς τοῦ διαβόλου. Προσεπάθουν δὲ ν' ἀποδείξωσιν αὐτὴν αἰρετικὴν καὶ δι' ἐρωτήσεων περὶ κυρίως δογματικῶν ζητημάτων.

Ἀλλὰ πῶς ἐφέρθη ἡ Ἰωάννα κατὰ τὴν δίκην καὶ κατὰ τὰς ἀνακρίσεις; Θὰ ἦτο πάρα πολὺ μακρὸν νὰ περιγράψωμεν ὅλην τὴν πορείαν τῶν δικαστικῶν συζητήσεων, ὡς παρίσταται ἡμῖν ἐκ τῶν διασωθέντων πρακτικῶν. Ὁ διεξερχόμενος τὰ ἐγγράφα ταῦτα εἶνε ἀδύνατον νὰ μὴ συγκινηθῇ. Ἡ παρθένος, καίπερ καταβεβλημένη ὑπὸ τῶν βασάνων καὶ ὑπὸ διηνεκοῦς ψυχικῆς ἀγωνίας, παρουσιάζετο ἀπαθὴς καὶ ἀτάραχος ἐνώπιον τῶν δικαστῶν, ἀποπνεύουσα ὑπερφυσικὸν τι σχεδὸν μεγαλεῖον καὶ ὕψος. Διὰ τοῦ ὕψους τῆς μαρτυρεῖ ἐνίοτε ὅτι αἰσθάνεται βαθυτάτην ἀποστροφήν καὶ περιφρόνησιν πρὸς τοὺς ὑπὸ τῶν Ἀγγλων ἡγορασμένους τούτους συμπατριώτας τῆς. Αἱ ἀποκρίσεις τῆς εἶνε σύντομοι, ἀρισμένοι, σταθεραὶ, εὐκρινεῖς. Εἶνε πληρέστατα κυρία ἑαυτῆς. Ἐρποιοῦσιν ἐκπληξιν αἱ φρονιμώταται ἀπαντήσεις, ὡς δίδει ἡ ἀπλὴ αὐτῆς χωρικὴ νεανίς, ἡ μόλις δεκαεννεαετής, ἡ ἀγνοοῦσα τὴν γραφὴν καὶ τὴν ἀνάγνωσιν, εἰς τὰς μετὰ τοσαύτης πανουργίας καὶ δολιότητος ἀπειθυνομένης αὐτῇ ἐρωτήσεις ὑπὸ τῶν ἐξησκημένων εἰς παντὸς εἶδους σοφιστείας θεολόγων καὶ νομικῶν.

Μεταξὺ πολλῶν ἄλλων ἠρώτησαν αὐτὴν καὶ τοῦτο: ἂν πιστεύῃ ὅτι εἶνε βεβαία περὶ τῆς αἰωνίας αὐτῆς ψυχικῆς σωτηρίας, ἦτοι ὅτι εὐρίσκειται ἐν τῇ χάριτι τοῦ Θεοῦ. Ἄν ἀπεκρίνετο καταφατικῶς, δ' ἀπεδεικνύετο ἀμέσως αἰρετικὴ, διότι ἡ ἐκκλησία κατεδίκασε τὴν θεωρίαν, δι' ἧς ἡ ἐκκλησιαστικὴ ἐξασφάλισις τῆς ψυχικῆς σωτηρίας διὰ τῶν μέσων τῆς χάριτος ἐφαίνετο ἀπειλουμένη. Ἡ Ἰωάννα ἀπήντησεν ὡς ἐξῆς: «Ἄν δὲν εὐρίσκωμαι ὑπὸ τὴν δεῖαν χάριν, παρακαλῶ τὸν Θεὸν νὰ μὲ φέρῃ εἰς αὐτὴν· ἂν εὐρίσκωμαι, νὰ μὲ διατηρήσῃ εἰς τὴν χάριν του· διότι ἄλλως προτιμῶ τὸν θάνατον παρὰ νὰ μὴ εὐρίσκωμαι ὑπὸ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ.»

Ὅτε ἠρώτησαν αὐτὴν περὶ τῶν ὄπτασιῶν, τὰς ὁποίας ἔλεγεν ὅτι εἶδεν, ἐδήλωσεν ἄνευ δισταγμοῦ, ποῖος ἐνεφανίσθη εἰς αὐτὴν, πότε εἶδε τὰς ὄπτασίας ταύτας, καὶ πάντα ὅσα ἤκουσεν ἐν αὐταῖς. Ὁ ἀναγινώσκων τὰς ὄπτας ὀριστικῶς καὶ συγκινητικῶς ἀπλάς ὁμολογίας τῆς Ἰωάννας, δὲν δύναται νὰ ἀμφιβάλλῃ ποσῶς περὶ τῆς ἀληθείας τῶν λόγων τῆς. Πρέπει ἐξ ἀπαντος νὰ παραδεχθῶμεν, ὅτι αὐτὴ ἡ ἰδία Ἰωάννα ἦτο ἐντελῶς καὶ ἀκραδάντως πεπεισμένη, ὅτι εἶδε μὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς τὸν ἀρχάγγελον Μιχαὴλ, τὴν Ἁγίαν Αἰκατερίναν κτλ. Βεβαίως αἱ ὄπτασιαι τῆς αὐτῆς ἦσαν ἀποκρήματα τῆς ἰδίας αὐτῆς φαντασίας, ἀλλὰ χωρὶς αὐτῆς νὰ ἔχη γνώσιν καὶ συνείδησιν τῆς ἀπάτης. Δι' αὐτὴν

Ο ΛΕΙΜΩΝ ΚΑΤΑ ΤΑΣ ΔΙΑΦΟΡΟΥΣ ΩΡΑΣ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ.

Κατὰ ἰχνογραφίαν τοῦ E. Limmer.

τά γεννήματα ταύτα της φαντασίας είχαν αληθινή, αντικειμενική υπόστασις και έρρυθμιζον καθ' όλα τας πράξεις της. Εις τας αποκρίσεις αυτής πρὸς τας ἐρωτήσεις τῶν δικαστῶν κάμνει φρισμένες τινὰς διακρίσεις περὶ τῶν λόγων οὗς ἤκουσε παρὰ τῶν ἁγίων. Μερικὰ πράγματα ἀρνείται νὰ ὁμολογήσῃ. Ὅτε, λόγου χάριν, ὁ δικαστὴς τὴν ἐρωτᾷ διὰ ποίων κρυφίων σημείων ἔπεισε τὸν βασιλεῖα τῆς Γαλλίας νὰ ἐμπιστευθῆ εἰς αὐτήν, ἀποποιεῖται νὰ ἀπαντήσῃ. Οἱ δικασταὶ τὴν βιάζον νὰ ἀπαντήσῃ εἰς τὴν ἐρώτησιν ταύτην, ἀλλ' αὕτη ἐπιμένει εἰς τὴν ἀποποίηση της. Τότε καλοῦσι τοὺς βασανιστὰς καὶ ἐξηγοῦσιν εἰς αὐτὴν λεπτομερῶς ὅλα τὰ φοβερά ἐκεῖνα βασανιστικὰ ἐργαλεῖα, ὅπως συνήθως ἐγένετο κατὰ τὴν ἐναρξιν τῆς «βασανιστικῆς ἀνακρίσεως». Ἡ Ἰωάννα ἀπαντᾷ: «Ἄν οἱ πόνοι μὲ ἀναγκάσουν νὰ δώσω ψευδεῖς μαρτυρίας, θά. εἴτω, ὅτι μόνον διὰ τῆς βίας ἀναγκασθεῖσα ἠμίλησα.»

Δὲν ἔκαμαν ὅμως χρῆσιν τῆς βασάνου.

Ἡ δίκη, ὡς ἐγένετο, ἦτο εἰς φοβερὰν ἀντίφασιν πρὸς πᾶσαν περὶ δικαίου καὶ περὶ τιμῆς ἰδέαν. Οἱ πλείστοι τῶν δικαστῶν ἦσαν τοσοῦτον ἀσυνείδητοι καὶ διεφθαρμένοι ἠθικῶς, ὥστε ἡ ὅλη παρουσία τῆς Ἰωάννας, ἡ ἀξιοπρεπὴς αὐτῆς συμπεριφορὰ, ἡ ἐν τῇ συναισθήσει τῆς ἀδωότητος, ὑπερήφανος καὶ εὐγενὴς στάσις τῆς οὐδεμίαν ἐντύπωσιν ἔκαμιν εἰς αὐτοὺς. Παρ' ὀλιγίστοις μόνον ἔτυχε συμπαθείας. Μοναχὸς τις, ὀνόματι Isambard, ὅστις ἀνῆκεν ὡσαύτως εἰς τὸ δικαστήριον, τοσοῦτον συνεκινήθη ὑπὸ τῆς ἥρωικῆς αὐτῆς μεγαλοψυχίας, ὥστε κατὰ τὰς δικαστικὰς συζητήσεις προσεπάθησεν ἐπαινετημένως νὰ τὴν συμβουλεύσῃ διὰ σημείων καὶ διὰ νευμάτων. Προέβη δὲ μάλιστα ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε ἐτόλμησε κρυφίως νὰ τὴν παρακινήσῃ ν' ἀποταθῆ εἰς τὴν ἐν Basel σύνοδον ὅπως ἀνακρίνῃ τὴν ὑπόθεσιν. Ἄλλ' εἰς δικαστῆς, ὁ κόρησ Warwick, στραφεὶς πρὸς τὸν ἀγαθὸν μοναχὸν τῷ εἶπε: «Ἄν δὲν παύσης, παληόσκυλλε, νὰ διδῇς συμβουλὰς εἰς αὐτὸ τὸ γύναιον, θὰ σὲ ρίψω εἰς τὸν Σηκουάναν.» Εὐγενὴς τις Ἀγγλος, ὅστις ἦτο παρὼν εἰς τὰς συνεδριάσεις, θαυμάσας τὴν ὑπερηφάνειαν καὶ ἀξιοπρέπειαν τῆς παρθένου, ἀνεφώνησε: «Κρίμα, κρίμα ποῦ δὲν εἶνε Ἀγγλίσ!»

Ὁ τρόπος τῆς δίκης ἦτο ἀνήκουστος· οἱ δικασταὶ δὲν ἄφιναν εἰς τὴν Ἰωάνναν οὔτε κἂν τὸν ἀναγκαῖον καιρὸν διὰ νὰ σκεφθῆ τί νὰ ἀπαντήσῃ ἀλλ' ἠνάχλων αὐτὴν μὲ τόσας ἀλλεπαλήλους ἐρωτήσεις, ὥστε ἡ δυστυχὴς κόρη ἀνεφώνησεν ἀπαξ: «Πρὸς Θεοῦ, ἀφήσατέ με τοῦλάχιστον νὰ ἀπαντῶ εἰς ἓνα ἕκαστον κατὰ σειράν!» Καὶ αὐτὰ τὰ πρωτόκολλα δὲν ἐγένοντο ἀκριβῶς καὶ εὐσυνειδήτως. Ὁ ἱερεὺς Cauchon ἐπεχείρησε κατόπιν πολλὰς ἐπ' αὐτῶν ἀναιδέτους μεταβολὰς ἢ καὶ διαγραφὰς.

Ἐπὶ τέλους ἐπερατώθησαν αἱ μακραὶ καὶ πολυάριθμοι ἀνακρίσεις. Περὶ τὸ τέλος αὐτῶν ἡ Ἰωάννα, σωματικῶς καὶ πνευματικῶς φοβερὰ ἐξηραδενωμένη καὶ ἐξητλημένη, ἐνέπεσεν εἰς βαρείαν νόσον. Ἐπὶ τινας ἡμέρας ἐφαίνετο ὅτι ἐμελλε νὰ ὑποκύψῃ εἰς τὴν νόσον· ἀλλ' ἔνεκα τῆς ἰσχυρᾶς αὐτῆς κράσεως καὶ διὰ τῆς ἐπιμελοῦς περιποιήσεως καὶ θεραπείας τῶν Ἀγγλων, οἵτινες δὲν εἶχον εἰσέτι κατορθώσῃ τὸν σκοπὸν τῶν, ἡ νεανὶς ἀνέλαβε τὰς δυνάμεις καὶ τὴν ὑγίαν της.

Κατὰ τὸ ἐπικρατοῦν εἰς τοιοῦτου εἶδους δίκας

ἔθμιον ἄφειλον τὰ πρακτικὰ, πρὶν ἢ ἐκδοθῆ ἡ δικαστικὴ ἀπόφασις, ν' ἀποσταλῶσι πρὸς περιώνυμα σοφῶν σωματοῖα καὶ νὰ περιμένεται ἡ γνωμοδότησις τούτων. Ἐν τῇ προκειμένῃ περιπτώσει ἐπρόκειτο νὰ ζητηθῆ ἡ γνωμοδότησις τοῦ ἱερατείου τῆς μητροπόλεως τῆς Ρουένης καὶ τῆς ἐν Παρισίοις Ἀκαδημίας. Ἄλλ' ἀντὶ γὰ πεμφθῶσι πλήρη καὶ ἀκέραια τὰ πρακτικὰ, ὁ Cauchon παρεσκεύασε μίαν περίληψιν ἐξ αὐτῶν, ἐν ἧ πᾶν ὅτι ἠδύνατο νὰ χρησιμεύσῃ πρὸς δικαιοσύνη τῆς Ἰωάννας παρέλιπε μετὰ μοχθηρὰς πανουργίας, μέρος δὲ τῶν μαρτυριῶν της διέστρεψε καὶ πρὸ πάντων τὰ γεγονότα, ἀτινα καθ' ἑαυτὰ ἦσαν ἀληθῆ, παρεμόρφωσε μετὰ καταχθονίου δολιότητος καὶ παρέστησεν οὕτως, ὥστε ὁ ἀναγνώστης ἀκουσίως διετίθετο κατὰ τῆς παρθένου.

Πᾶσαι λοιπὸν αἱ γινῶμαι ἀπέβησαν, φυσικῶς τῷ λόγῳ, δυσμενεῖς καὶ κακόβουλοι τῇ Ἰωάννῃ, πρὸ πάντων δὲ ἡ γνωμοδότησις τῆς Ἀκαδημίας τῶν Παρισίων. Αὐτὴ ἀπεφάνθη ὅτι ἐκεῖνα αἱ ὅπτασις καὶ ἀποκαλύψεις τῆς νεάνιδος εἶναι ἢ ψευδὴ αὐτῆς τῆς ἰδίας ἢ ἔργα τοῦ διαβόλου· ὅτι ἡ Ἰωάννα ἐβλασφήμησε τὸν Θεὸν καὶ τοὺς ἁγίους, ἐξέπεσεν ἐκ τῆς πίστεως ἠτις μόνῃ δύναται νὰ σώσῃ τὸν ἀνθρώπον, ἔσχε σχέσεις μὲ πονηρὰ πνεύματα, παρεπλάνησεν ἀνθρώπους εἰς εἰδωλολατρείαν καὶ παρώτρυνεν εἰς σφαγὰς καὶ αἱματοχυσίας· καὶ ὅτι ἀν ἀποποιηθῆ νὰ ἀνακαλέσῃ τὴν πλάνην της καὶ νὰ ὑποταθῆ εἰς τὴν κρίσιν τῆς Ἐκκλησίας, ὀφείλει νὰ παραδοθῆ ὑπὸ τῆς κοσμικῆς Δικαιοσύνης εἰς τὸν διὰ πυρᾶς θάνατον.

Αὐτὸ ἀκριβῶς ἤθελε καὶ ὁ Cauchon. Αὐτὸ ἀκριβῶς ἐπεδίωκεν, ὅπως ἡ Ἰωάννα ἀπαρνηθῆ δι' ὅρκου τὴν ἀλήθειαν τῶν ὁπτασιῶν καὶ τῶν ἀποκαλύψεων της. Τοιουτοτρόπως θὰ ἐπιπτεν ἡ πρὸς τὸν βασιλεῖα Κάρολον ἀφοσίωσις τοῦ γαλλικοῦ λαοῦ, λαμπρότατα δὲ θὰ ἐδικαιούτο ἡ ἀγγλικὴ δύναμις καὶ θὰ ἐκέρδιζε νέον ἔδαφος.

Ὁ Cauchon προσεπάθησε κατ' ἀρχὰς διὰ τῆς πειθοῦς νὰ παρακινήσῃ τὴν παρθένον εἰς τὴν δι' ὅρκου ἀπάρνησιν τῶν ἰσχυρισμῶν της. Ἀλλὰ δὲν κατώρθησε τοῦτο. Ἡ Ἰωάννα ἐπέμεινε σταθερῶς λέγουσα ὅτι αἱ ὁπτασίαι ἃς εἶδεν ἦσαν αὐτῇ ἐκ Θεοῦ ἀπεσταλμέναι. Κατὰ τινὰ δευτέραν ἀπόπειραν ἠπειλήσεν αὐτὴν διὰ τῆς βασάνου, ἀλλ' ἐκεῖνη ἔμενεν ἀκλόνητος. Τὴν τρίτην φορὰν τέλος ἐπανελάβε τὴν ἀπαίτησιν τοῦ ἐπὶ παρουσίᾳ μεγάλου πλήθους ἱερῶν ἐν τῇ αἰδοῦσῃ τοῦ δουκικοῦ μεγάρου, ἀποποιουμένης δὲ καὶ πάλιν τῆς Ἰωάννας, ἠπειλήσεν αὐτὴν διὰ τῆς πυρᾶς. «Καὶ ἂν ἐστεκόμην ἐν τῷ μέσῳ τοῦ πυρός» ἀπεκρίθη ἡ νεανὶς, «δὲν θὰ ἠρνούμην τὴν ἀλήθειαν τῆς ἀποστολῆς μου.»

Ὁ Cauchon κατέφυγεν ἤδη εἰς τὸ τελευταῖον μέσον, ὅπερ ἐπεφύλασεν ἑτοίμον. Ἡ Ἰωάννα προσεκληθῆ διὰ τὴν 24 Μαΐου εἰς τὴν τελευταίαν δημοσίαν συνεδρίαν ἐν τῷ νεκροταφείῳ τοῦ St. Quentin. Δύο μεγάλα, μέχρι μακρὰς ἀποστάσεως ὁρατὰ παρατήρηματα ὑψοῦντο ἐκεῖ, τὸ ἐν διὰ τὸν Cauchon καὶ τοὺς δικαστὰς, τὸ δὲ ἕτερον διὰ τὴν Ἰωάνναν καὶ τὸν ἐπιβληθέντα αὐτῇ σύμβουλον, μοναχὸν τινα ὀνόματι Louseleur, ὅστις ἤδη κατὰ τὴν δίκην ἔσχε τὴν ἀναίδειαν καὶ μοχθηρίαν νὰ πληρώσῃ πρὸς τὴν παρθένον ὑπὸ τὸ πρόσχημα ὅτι εἶνε δῆθεν συμπατριώτης της διὰ νὰ κερδήσῃ τὴν ἐμπιστοσύνην της καὶ νὰ τὴν ἐξαπατήσῃ μὲ δολίαις ὑποσχέσεσι. Κατ' ἐντολήν

τοῦ δικαστηρίου τῆ ὑπεσχέθη ὅτι, ἂν ἀπηνεῖτο δι' ὄρκου τοὺς ἰσχυρισμούς της, θὰ μετέβαιεν ἐκ τῆς κοσμικῆς εἰς ἐκκλησιαστικὴν φυλακὴν καὶ, ὅπερ δι' αὐτὴν ἦτο τὸ σπουδαιότερον, δὲν θὰ ἐφυλάσσετο πλέον ὑπὸ ἀνδρῶν ἀλλὰ ὑπὸ γυναικῶν.

Ὅτε ἡ παρθένος, περιβεβλημένη τὴν ἀνδρικήν στολήν της, ἔφθασε διὰ τεθρίπτου ἀμάξης εἰς τὴν σκηνὴν καὶ ἀνέβη ἐπὶ τοῦ παρατήρηματος, τότε ἠγγέρθη ὁ δόκτωρ τῆς Θεολογίας Erard, σοφώτατος ἱερεὺς καὶ περίφημος ὡς ῥήτωρ. ἠθέλησε νὰ πείσῃ τὴν παρθένον ν' ἀνακαλέσῃ τοὺς λόγους της περὶ τῶν ὁπτασιῶν. Ὅτε δὲ κατὰ τὸ κήρυγμά του ἠμίλησε καὶ περὶ τοῦ βασιλέως Καρόλου λέγων, πόσον ἐταπεινώθη αὐτὸς καὶ ἡ Γαλλία σύμπασα διὰ τῆς πίστεώς των εἰς τὸ ἀπατηλὸν τοῦτο ἔργον τῆς κολάσεως, τότε ἡ Ἰωάννα ἐξερρήγει εἰς φλογερὰν ὀργήν: «Μὰ τὴν πίστιν μου, κύριε, λαμβάνω τὴν τόλμην μὲ ὄλον μου τὸν πρὸς ὑμᾶς σεβασμὸν νὰ σᾶς εἶπω καὶ μὲ κίνδυνον τῆς ζωῆς μου νὰ σᾶς ὀρκισθῶ, ὅτι ὁ βασιλεὺς εἶνε ὁ καλλίτερος Χριστιανὸς μεταξύ ὄλων τῶν Χριστιανῶν. Μὴ ὀμλεῖτε περὶ τοῦ βασιλέως· μιλεῖτε περὶ ἐμοῦ». Ἀφοῦ ὁ Erard ἐτέλειωσε τὸν λόγον του, ἀπήτησεν ἡ παρθένος μὲ ἀποφασιστικὸν καὶ τολμηρὸν ὄψος: «Ὅσον ἀφορᾷ τὴν ὑποταγὴν μου εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ἄς γράψουν ὄλας μου τὰς πράξεις, ὄσας ἔκαμα, καὶ ὄλους μου τοὺς λόγους, ὄσους εἶπα, καὶ ἄς τὰ στείλουν εἰς τὴν Ρώμην πρὸς τὸν ἅγιον πατέρα, τὸν πάπαν. Αὐτὸν καὶ τὸν Θεὸν πρῶτον ἐπικαλοῦμαι. — Τὰς πράξεις μου καὶ τοὺς λόγους μου» προσέδηκεν «δὲν θέτω εἰς βάρος κανενὸς ἀνθρώπου, οὔτε τοῦ βασιλέως μου οὔτε ἄλλου τινός. Ἄν ἔσφαλα, τὸ σφάλμα εἶνε ἰδικόν μου καὶ οὐθενὸς ἄλλου!» Νευρικός τρόμος ἐκλόνησε μετὰ τοῦς λόγους τούτους τὸ βασανισμένον καὶ ὑπὸ τῶν σωματικῶν καὶ τῶν ψυχικῶν πόνων ἐξητλημένον σῶμά της.

Ἡδη ὁ Cauchon προέβη εἰς τὸ ἀκρότατον. Ἀνέπτυξε τὴν καταδικαστικὴν ἀπόφασιν καὶ ἤρχεισε μὲ δυνατὴν φωνὴν νὰ τὴν ἀναγινώσκῃ. Μεταξὺ τῶν διαφόρων προτάσεων καὶ εἰς τὰ σπουδαιότερα μέρη ἐσταμάτα, διὰ νὰ διδῆ εἰς αὐτὴν καιρὸν νὰ σκεφθῆ. Κατὰ τὰς βραχείας ταύτας παύσεις ὁ Louseleur καὶ οἱ ἄλλοι σύμβουλοι τῇ ἔλεγον: «Ἰωάννα, παραδόθητι, σῶθητι ἐκ τῶν φλογῶν.» Ὅτε ὁ Cauchon ἔφθασεν εἰς τὸ ἐξῆς μέρος: «Ἀιρετικὴ καὶ ἀφωρισμένη ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας», ἡ Ἰωάννα ὑψώσασα τὰς χεῖρας πρὸς τὸν οὐρανὸν, ἀνεκράυγασεν: «Ἄγιε Ἀρχάγγελε Μιχαὴλ, συμβούλευσέ με τώρα τί νὰ κάμω!» Ἄλλ' οὐδεὶς Ἀρχάγγελος ἐφάνη. Ἐβλεπεν ἡ δυστυχὴς τοὺς δημίους μὲ τὴν ἐρυθρὰν στολήν των ἐπὶ ἐξευγμένης ἀμάξης μὲ σχοινία καὶ μὲ δαυλοὺς ἀνημμένους, ἐτοίμους νὰ τεθῶσιν εἰς τὴν πυρᾶν. Τὴν στιγμὴν ταύτην τοῦ σφοδροτάτου ψυχικοῦ ἀγῶνος ἡ δυστυχὴς ἀπέλασε τὴν δυνάμιν της καὶ στρέψασα πλανώμενα βλέμματα περὶ αὐτὴν ἀνεφώνησε: «Θὰ κάμω ὅ τι θέλετε.» Μειδιῶσα, ὡσεὶ ἐξεστηκυῖα τῶν φρενῶν, διήκουσε τὸν ἀναγνώσαντα αὐτῇ τύπον τῆς ἀπαρνήσεως καὶ ἔθηκεν ὑποκάτω τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ. Ὁ Cauchon ἦτο προπαρασκευασμένος εἰς τὴν ἔκβασιν ταύτην τοῦ πράγματος. Ἐξήγαγεν ἀμέσως ἐκ τοῦ κόλπου του τὸ ἔγγραφο τῆς τελεσιδικιοῦ ἀποφάσεως, ὅπερ εἶχεν ἐκ τῶν προτέρων ἑτοίμον, καὶ ἀνέγνωσεν αὐτὸ μὲ δυνατὴν φωνὴν. Ἡ τελικὴ αὕτη

ἀπόφασις περιεῖχε τὴν χάριν, καθ' ὅσον μόνον ἀπῆλλασε τὴν Ἰωάνναν ἀπὸ τοῦ διὰ τῆς πυρᾶς θανάτου. «Ἄλλὰ» διελάμβανε κατωτέρα, «ἐπειδὴ σὺ ἡμαρτες εἰς τὸν Θεὸν καὶ εἰς τὴν ἅγιαν Ἐκκλησίαν ἀνοσίως, διὰ τοῦτο σὲ καταδικάζομεν εἰς ἰσόβιον φυλάκισιν, ὅπως ἐξαγινώθῃς ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν σου, τρώγουσα μόνον τὸν ἄριον τῶν ἀληθῶνων καὶ πίνουσα τὸ ὕδωρ τῆς θλίψεως καὶ κλαίουσα τὰς ἁμαρτίας σου, ἵνα μὴ ποτε ἐν τῷ μέλλοντι περιπέσης πάλιν εἰς αὐτὰς. Ταῦτα, ἐπιφυλασομένης τῆς ἡμετέρας χάριτος καὶ ἐπιεικειᾶς.» Σφοδρὰ ἀγανάκτησις ἠγγέρθη ἐν τῷ πλήθει τῶν περισταμένων Ἀγγλων — ἀγανάκτησις, διότι ὁ Cauchon δὲν παρέδωκε τὴν παρθένον εἰς τὸν διὰ τῶν φλογῶν θάνατον. Δὲν εἴξευρον, ὅτι ὁ Cauchon ἤθελε κατὰ πρῶτον ν' ἀφαρέσῃ ἀπὸ τῆς παρθένου τὴν αἰγλήν, ἠτις τὴν περιέβαλλεν εἰς τὰ ὄμματα τοῦ κόσμου, καὶ νὰ τὴν στιγματίσῃ ὡς αἰρετικὴν, ὡς ἀποστάτην. Αφοῦ κατώρθησε τὸν σκοπὸν τούτου, τί τον ἔμελε ὅτι οἱ Ἀγγλοι στρατιῶται ἐγόγγυζον, μάλιστα δὲ καὶ τὸν ἐλιθοβόλουν; ὁ πανούργος ἱερεὺς ἐγνώριζε κάλλιστα, ὅτι τοιουτοτρόπως ἐγένετο ἀξίος τῆς πλείστης εὐγνωμοσύνης τῆς ἀγγλικῆς κυβερνήσεως. Πρὸς δὲ τὰς παραστάσεις τοῦ κόμητος Warwick ἀπήτησεν λέγων: «Μείνετε ἡσυχος. Θὰ τὴν ζαναπαίσωμε στα χέρια μας.»

Αφοῦ ἐπέρασεν ἡ εἰδεχθῆς καὶ φρικώδης αὕτη σκηνὴ, ὁ ἱερεὺς Louseleur ἐπλησίασε πρὸς τὴν Ἰωάνναν καὶ τὴν συνεχάρη λέγων: «Ἰωάννα, εἶχες τύχη σήμερα· ἔσωσες τὴν ψυχὴν σου!» — «Τώρα λοιπὸν ἀπεκρίθη ἡ κόρη «σεῖς οἱ ἀνθρώποι τῆς ἐκκλησίας, φέρετέ με εἰς τὰς φυλακὰς σᾶς, διὰ νὰ μὴ μένω πλέον εἰς τὰ χέρια τῶν Ἀγγλων.» Διὰ τῆς αἰτήσεως ταύτης ἀπήτει τὴν ἐκπλήρωσιν τῆς ὑποσχέσεως, ἦν αὐτὸς ὁ Louseleur τῇ εἶχε δώσει. Ἡ ἀλλαγὴ τῆς φυλακῆς ἦτο ἡ μεγίστη ἐπιθυμία της, διότι ὑπέφερε τὰ πάνδεινα παρὰ τῶν βαρβάρων καὶ μοχθηρῶν Ἀγγλων φυλακῶν. Ἄλλ' ὁ ἀσυνείδητος Cauchon εἶπε πρὸς τοὺς ὑπῆρέτας: «Κλείσετέ τὴν εἰς τὴν φυλακὴν, ἐκ τῆς ὁποίας τὴν ἐφέρατε.» Ἡγαγον αὐτὴν πάλιν εἰς τὴν προτέραν εἰρκτήν, καὶ ἡ μεταχειρίσις, ἠτις πρότερον ἦτο μετρία ὡς ἐκ τῆς ἐπιθυμίας ἦν εἶχον νὰ τηρήσωσιν αὐτὴν πρὸς τὸ παρὸν ζωντανὴν, ἐγενεον ἤδη ἀπανθρώπως σκληρά. Ἡ Ἰωάννα ἀπέβαλεν, ὅπως ὑπεσχέθη κατὰ τὴν ἀπομυσίαν, τὴν ἀνδρικήν πολεμικὴν στολήν της καὶ ἐνεδύθη γυναικεῖα ἐνδύματα. Ἄλλὰ τοῦτο δὲν ἦτο ἄρκετόν. Τῇ ἀπέκοψαν τὴν μακρὰν κόμην, κατὰ τὰς νύκτας δὲ τὴν ἐδέσμευον μὲ σιδηρὰς ἀλύσεις οὕτως ὥστε νὰ μὴ δύναται καθόλου νὰ κινήθῃ. Τὰς ἀπανθρωπίας ταύτας καὶ ἄλλας περισσοτέρας διέπραττον διὰ νὰ παραστήσωσιν αὐτῇ τὸν θάνατον προτιμότερον τοιαύτης ζωῆς, διὰ νὰ τὴν ἀναγκάσωσιν εἰς ὑποτροπήν.

Οἱ ἀναγνώσται δύνανται νὰ φαντασθῶσιν εἰς πόσον φοβερὰν ψυχικὴν ἀγωνίαν εὕρισκετο ἡ δυστυχὴς κόρη. Ἐρέμμετο ἑαυτὴν πικρότατα ὅτι ἠρνήθη ἐνόρκως τὰς ἀληθεῖς ὁπτασίας καὶ ἀποκαλύψεις ἃς ἔλαβε. Οἱ ἅγιοι της ἐνεφανίζοντο πάλιν καὶ τῇ ἐπέβαλλον τὸ καθήκον ν' ἀνακαλέσῃ τὴν ἄρνησιν της.

Εἶνε πολὺ πιθανόν ὅτι οἱ ἀπάνθρωποι ἐκεῖνοι φύλακες ἐν συνεννοήσει μετὰ τοῦ Cauchon ἠνάγκασαν τὴν παρθένον νὰ φορέσῃ μίαν ἰσποτικὴν ἀνδρικήν

στολήν, ἦν ἐξ ἐπιτηδῆς ἀφῆκαν ἐν τῇ φυλακῇ τῆς. Ὅτε δὲ συνέβη τοῦτο, εἰδοποιήθη ἀμέσως ὁ Cauchon. Ἡ ἐπιθυμία του ἐξεπληρώθη: Ἡ Ἰωάννα ἐπανέπεσεν εἰς τὸ ἁμάρτημα. Τώρα πλέον οὐδεμία δύναμις, οὔτε κοσμική οὔτε ἐκκλησιαστική, ἠδύνατο νὰ τὴν σώσῃ. Ἐξητάσθη ἐν τῇ εἰρκτῇ, καὶ ἐπειδὴ τὰ διαρρηθῆν ἀνεκάλεσε τὴν ἀπαμοσίαν τῆς, ὡς ὑπὸ τοῦ φόβου τοῦ πυρὸς ἐκβιασθεῖσαν, παρεδόθη ὡς ἐξ ὑποτροπῆς αἰρετική εἰς τὰς χεῖρας τῆς κοσμικῆς δικαιοσύνης. Κατὰ τὰς ιδέας τοῦ μεσαιῶνος πᾶσα κοσμική ἐξουσία ὄφειλε τὸν ἐξ ὑποτροπῆς αἰρετικὸν νὰ παραδίδῃ ἀδυστάτως εἰς τὸν διὰ πυρᾶς θάνατον, διότι ἄλλως καθίστατο καὶ αὐτὴ ὑποπτος ἐπὶ ἀποστασίας.

Τῇ 30 μαΐου 1431 ὄφειλε νὰ ἐκτελεσθῇ ἡ θανάτωσις τῆς Ἰωάννας. Ἀγαθὸς τις καὶ εὐκρινῆς ἱερεὺς ὀνόματι Ladvenu ἔδωκεν αὐτῇ τὴν θείαν κοινωνίαν. Ὁ ἱερεὺς αὐτὸς διηγείται τὰ ἑξῆς: «Ἡ Ἰωάννα ἔλαβε τὰ ἄχραντα μυστήρια, χέουσα ρεῖμα φλογερῶν δακρῶν, μὲ ταπεινώσιν καὶ εὐλάβειαν, ἦν δὲν δύναμαι νὰ περιγράψω.» Ὅτε ἀνήγγειλεν αὐτῇ ποῖον θάνατον ἐμελλε νὰ ἀποθάνῃ, ἡ δυστυχὴς κόρη ἐξέβαλε φοβεράς, σπαρακτικὰς κραυγὰς, ἔπειτα ὅμως ἤσυχασε καὶ ταχέως ἀνέλαβε τὴν συνήθη ἀταραξίαν τῆς ψυχῆς.

Περὶ τὴν ἐνάτην ὥραν τῆς πρωίας ἀπέθηκε τὴν πολεμικὴν στολήν τῆς καὶ ἐνεδύθη γυναικεῖα φορέματα. Ἐθῆκαν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τῆς ἓνα σκορπον μὲ τὴν ἐπιγραφὴν: «Αἰρετική ἐξ ὑποτροπῆς, ἀποστάτις, εἰδωλολάτρις.» Ἐπειτα ἐξήχηθη εἰς τὴν αὐλήν τοῦ μεγάρου, ἐνθα περιέμενον αὐτὴν ἡ νεκρικὴ συνοδία. Ἐνταῦθα ἀνέβη ἐπὶ ἀμάξης πλησίον τῆς, δεξιόθεν καὶ ἀριστερόθεν, ἐκάθισαν ὁ δικαστικὸς κλητῆρ καὶ ὁ πνευματικὸς πατὴρ Massieu. Ὀκτακόσιοι πολεμιστὰι κρατοῦντες πελέκει, ζίφη καὶ λόγχας συνάδεδον τὴν πομπήν. Ἐν ᾧ εἶχεν ἐκάνησιν ἡ ἀμαξα, αἰφνης ἐξώρμησεν ἐκ τοῦ πλήθους εἰς μοναχὸς καὶ πλησιάσας πρὸς τὴν ἀμαξαν ἔπεσεν ἔμπροσθεν τῆς Ἰωάννας ὑψῶν τὰς χεῖρας καὶ ζητῶν συγχώρησιν μετὰ δακρῶν καὶ ὄδυρῶν. Οὗτος ἦτον ὁ Loyseleur ἐκεῖνος, ὁ δολιχάτατος καὶ πανουργότατος τῶν ἐχθρῶν τῆς. Ἡ μετάνοια, αἱ τύψεις τοῦ συνειδότητος δὲν τῷ ἄφινον καρμίαν ἤσυχίαν, καὶ ἤδη ἤρχετο νὰ ζητήσῃ συγγνώμην παρὰ τῆς παρθένου. Ἄν ἔτυχε συγγνώμης παρὰ τῆς κόρης, ἀγνοοῦμεν, διότι ἀμέσως ἀπεσπᾶσθη ἀπὸ τῆς ἀμάξης συρόμενος ὑπὸ τῶν λυσσαλέων Ἀγγλων, ὁ δὲ κόμης Warwick τῷ ἐδήλωσεν, ὅτι ἂν ἠθελε νὰ μείνῃ ζωντανός, ὄφειλεν ἀμέσως νὰ ἐγκαταλίπῃ τὴν πόλιν. Ὁ Loyseleur δὲν ἀνέλαβε πλέον τὴν ἡσυχίαν τῆς ψυχῆς του. Τυπτόμενος ὑπὸ τοῦ συνειδότητος περιεπλανήθη εἰς τὸν κόσμον καὶ μετ' οὐ πολὺ ἀπέθανεν ἐν Basel.

Ὀλίγον μετὰ τὴν ἐνάτην ὥραν ἐφθασεν ἡ ἀμαξα εἰς τὴν «παλαιάν ἀγοράν» παρὰ τῇ Ἐκκλησίᾳ τοῦ Σωτήρος. Τρία παραπήγματα ἦσαν ἰδρυμένα ἐκεῖ: ἐν διὰ τοὺς ἐκκλησιαστικὸς δικαστὰς, ἕτερον διὰ τοὺς κοσμικοὺς δικαστὰς καὶ τὸ τρίτον διὰ τοὺς ἀρχιερεῖς, τῶν ὁποίων ἠγεῖτο ὁ Καρδινάλιος τῆς Ἀγγλίας. Ἡ Ἰωάννα ἀνεββάσθη ἐπὶ τὸ παράπηγμα τῶν ἐκκλησιαστικῶν δικαστῶν. Ἄπειρον πλῆθος εἶχε συναδροισθῆ. Βαθεῖα σιγὴ ἐβασίλευεν ἐν τῷ λαῷ. Τότε ὁ μοναχὸς Nicole Midi ἤρχισε νὰ ἐκφανῇ ἐπικήδιον λόγον, περιστρεφόμενον περὶ τὸ χωρίον: «Ὅταν ἀσθενῇ ἐν μέλος, πᾶσχοι

πάντα τὰ μέλη.» Ἐπέρανε δὲ τὸν λόγον μὲ τὰς λέξεις: «Ἰωάννα, πορεύου ἐν εἰρήνῃ, ἡ Ἐκκλησία δὲν δύναται πλέον νὰ σὲ προστατεύῃ, σὲ παραδίδει εἰς τὴν κοσμικὴν δικαιοσύνην.» Ὁ ἱερεὺς Cauchon ἀνέγνωσε τότε τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἀπόφασιν, ἣτις ἐτελείωνε μὲ τὰς λέξεις: «Σὲ ἀποτέμνομεν ἀπὸ τοῦ σώματος τῆς ἐκκλησίας καὶ σὲ παραδίδομεν εἰς τὴν κοσμικὴν ἐκκλησίαν, μὲ τὴν παράκλησιν νὰ φερθῇ ἐπιεικῶς.» Ἡ φράσις αὕτη ἦτο συνηθέστατος τότε τύπος ὑποκρισίας.

Ἡ Ἰωάννα ἔπεσε γονικλινῆς καὶ προσηχηθῆ. Ἐν τῇ προσευχῇ τῆς ἀνεφώνησεν: «ὦ Ρουέν, Ρουέν, ἐδῶ θὰ ἀποθάνω, σὺ θὰ εἶσαι ἡ τελευταία μου κατοικία; ὦ Ρουέν, φοβοῦμαι διὰ τὴν ὑποφέρειν διὰ τὸν θάνατόν μου!»

Ἡ ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας ἀποκρουσθεῖσα καὶ ἐξῶσθεῖσα, παρεκάλεσε θερμῶς νὰ τῇ δώσωσιν ἓνα Ἐσταυρωμένον. Ἄγγλος τις συγκινηθεὶς ἔκαμε ταχέως ἓνα σταυρὸν ἐκ δύο τετραγώνων ξύλου, καὶ τὸν ἔδωκεν εἰς τὴν Ἰωάνναν. Αὕτη κατησπᾶσθη τὸν σταυρὸν καὶ τὸν ἔθηκεν ἐπὶ τοῦ στήθους τῆς. Ἐν τῷ μεταξύ ἔσπευσεν ὁ ἀγαθὸς καὶ πιστὸς μοναχὸς Isambard καὶ ἔφερεν ἓνα Ἐσταυρωμένον ἐκ τῆς πλησίον Ἐκκλησίας τοῦ Σωτήρος. Ἡ Ἰωάννα ἤρπασε καὶ ἐνηγκαλίσθη τὸν Ἐσταυρωμένον καὶ ἐπὶ μακρὸν ἐκάλυπτεν αὐτόν μὲ φιλήματα καὶ μὲ δάκρυα.

Τινὲς τῶν παρακαθημένων ἠγέρθησαν καὶ ἀπεμακρύνθησαν κρυφίως καὶ σιωπηλῶς ἀπὸ τοῦ φρικτοῦ θεάματος. Οἱ πλείστοι ἐκλαίον· ὡς καὶ αὐτοὶ οἱ στρατιῶται καὶ οἱ ἀξιωματικοὶ ἐφαίνοντό πως συγκινημένοι. Τέλος ἐδόθη εἰς τοὺς κλητῆρας ἡ διαταγὴ νὰ προβάσιν. Ὅτε εἶδεν αὐτοὺς ἡ Ἰωάννα περιεπύχθη πάλιν τὸν Ἐσταυρωμένον, ἐχαίρεισε τοὺς ἐπὶ τοῦ παραπήγματος ἰσταμένους καὶ κατέβη συνοδευομένη ὑπὸ τοῦ Ladvenu καὶ τοῦ Isambard. Κάτω παρέλαβον αὐτὴν οἱ δικαστικοὶ κλητῆρες καὶ ἀνεβίβασαν αὐτὴν ἐπὶ τῆς πυρᾶς. Ἐνταῦθα ἦτο ἰδρυμένος πίναξ μὲ τὴν ἐπιγραφὴν: «Ἰωάννα, ἡ καλουμένη παρθένος, ψεύστρια, διαφθορὸς καὶ ἀποπλανήτρια τοῦ λαοῦ, μάντις, εἰδωλολάτρις, βλάσφημος, τετυφωμένη, ψευδόδοξος ἐν τῇ χριστιανικῇ πίστει, δεισιδαίμων, κομπορρήμων, σκληρὰ, ἀκόλαστος, ὁπαδὸς τοῦ διαβόλου, ἀποστάτις, αἰρετική.»

Ἐδῆσαν αὐτὴν μὲ σχοινία εἰς τὸν πάσσαλον, τὸν ἐπιστεφόμενον ὑπὸ τοῦ πίνακος μὲ τὴν ἀνωτέρω ἐπιγραφὴν. Ἐπειτα ὁ δῆμος ἔθηκε πῦρ εἰς τὰ ἐπισεσωρευμένα ξύλα. Βραδέως ἀνέβαινον αἱ φλόγες, ὡς γλάσσαι λείχουσαι. Μέχρι τινὸς ὁ Ladvenu καὶ ὁ Isambard ἐνεκαρτέρησαν μένοντες πλησίον τῆς Ἰωάννας· ἔπειτα ὅμως ἡ δυστυχὴς κόρη τοὺς παρεκάλεσε νὰ καταβῶσι καὶ νὰ βαστάξωσι τὸν σταυρὸν ὅσον τὸ δυνατόν ὑψηλότερα, διὰ νὰ εἰμπορῇ νὰ τὸν βλέπῃ. Ὅτε περιεκαλύφθη ὑπὸ τῶν νεφῶν τοῦ καπνοῦ, ἀνεκραύγασε: «Δὲν εἶμαι αἰρετική, δὲν εἶμαι ἀποστάτις! Οἱ λόγοι μου ἦσαν ἀπὸ τοῦ Θεοῦ! Ὁ Θεὸς μὲ διέταξε νὰ πράξω ὅ τι ἐπράξα.» Εἶτα δὲ ἐπρόφερον ἐπανειλημμένως τὸ ὄνομα τοῦ Ἰησοῦ, μέχρις οὗ ἡ φωνὴ τῆς ὄλονεν ἀσθενεστέρᾳ γινομένη ἐσβέσθη, καὶ ἡ κεφαλὴ τῆς ἐκλινεν ἐπὶ τοῦ στήθους.

Ἐν σιωπῇ διεσκεδάσθη τὸ πλῆθος. Πάντες ἠσθάνοντο διὰ ἐνταῦθα διεπράχθη φόνος ἀδάου ἀνθρώπου διὰ πολιτικούς λόγους. Ὁ μυστικὸς γραμματεὺς τοῦ

ΚΑΛΟΙ ΦΙΛΟΙ. Κατὰ τὴν ἐλατογραφίαν τοῦ Otto Gebler.

βασιλέως της Αγγλίας, επιστρέφων εκ του τόπου της καταδίκης εις την οικίαν του, ανεφώνησε: «Όλοι μας έχαθκαμε, διότι εκαύσαμε μίαν Άγιαν· ή ψυχή της είνε εις τόν Θεόν.» Έν τῷ χωρικῷ λαῷ της Νορμανδίας ηρχισαν να έγειρωνται φωναί και γυγγυσμοί κατά των φονέων. Είς τās οδοὺς τῆς Ρουένης ὁ Cauchon και οί σύνεδροί του εδακτυλοδεικτοῦντο. «Όλοι αἱ βιαιοπραγίαι τῶν Άγγλων δέν ἦσαν ικαναί να καταπνίζωσι τὴν αγανάκτησιν του λαοῦ. Διεδίδετο δὲ ἦδη παρά τῷ λαῷ ἡ φήμη, ὅτι λευκὴ περιστέρα ἐφάνη ἐκ τῶν φλογῶν ἀναπαύσα πρὸς τὸν οὐρανόν.»

Ἡ γηραιά μήτηρ και οί ἀδελφοί της δυστυχούς κόρης ἀπετάθησαν μετὰ τινα χρόνον πρὸς τὸν πάπαν με τὴν παράκλησιν, ὅπως διατάξῃ τὴν ἐκ νέου διεξαγωγὴν τῆς δίκης και ἀπαλλάξῃ τὴν οικογενείαν ἀπὸ τοῦ στίγματος τῆς ἀποστασίας και εἰδωλολατρίας. Έν ἔτει 1455 ἐπὶ τέλους, ἀφοῦ ἐπὶ τοσοῦτον χρόνον διὰ πολιτικούς λόγους χάριν τῆς Αγγλίας ἐσιώπητο, τὸ πρῶγμα ἐν Ρώμῃ, ἡ ἐπιθυμία τῆς οικογενείας ἐξεπληρώθη, και τὸ ἀκόλουθον ἔτος ἀπεκαλύφθησαν αἱ δολοπλοκίαι του Cauchon. Πάλιν ἐν τῇ αἰδούσῃ τοῦ μεγάρου

ἐν Ρουένῃ ἡ πρῶτη δίκη ἐξακρατηρίσθη ἐν ὀνόματι τῆς Ἐκκλησίας ὡς ἀνόσιος και θεοσυτῆς και πᾶσα κηλὶς ἀπὸ τῆς μνήμης τῆς Ἰωάννας ἀφῆρηθη.

Ἀλλὰ και ἀνευ του παπικοῦ τούτου διατάγματος, τὸ ὅποιον ἐπὶ τέλους οὐδὲν ἄλλο ἐπραξεν ἢ ν' ἀφαιρέσῃ ἀπὸ τῆς παρδένου τὸν ἐπισυνώδη και ἀσήμαντον μῦμον τῆς ἀποστασίας, ὁ κόσμος δέν δὴ ἐβράδυνε ν' ἀναγνωρίσῃ τὸ μεγαλεῖον τῆς θαυμασίας ταύτης κόρης· ἡ ἀλήθεια του ἐνδουσιώδους ἔργου δέν μένει ἐπὶ μακρὸν κεκρυμμένη. Ἡ Αδρηλιανὴ Παρδένος ὑπέστη χειροτέρας ἐπὶ προσβολὰς ἢ τὸ μῖσος τῶν Ἀγγλων, ἀλλ' ἐξήλθε νικηφόρος. Ἡ χλευὴ του Βολταίρου οὐδαμῶς ἠλάττωσε τὸ μεγαλεῖόν της. Ἄλλ' εἰς τὸν μέγαν τῆς Γερμανίας ποιητὴν ἦτο δεδομένον ν' ἀποδώσῃ ποιητικῶς εἰς τὸ τέκνον του χωρίου Dornrey την προσήκουσαν αὐτῷ αἰγλήν και λαμπρότητα. Ὁ Σχίλλερος, ὅσον και ἂν ἀπέκλινεν ἀπὸ τῶν ἱστορικών γεγονότων, τὸ πνεῦμα ὅμως του ἱστορικοῦ φαινομένου ἀπέδωκεν ὡς οὐδεὶς ἄλλος ἐν τῷ ἀπαραμίλλῳ δράματι τῆς «καθαρὰς παρδένου», ἣτις ἐπιτελεῖ πᾶν λαμπρόν και θαυμάσιον ἐπὶ τῆς γῆς.» (Εκ τοῦ γερμανικοῦ.) B. M.

ΑΝΘΡΩΠΟΙ ΜΕΤ' ΑΛΛΗΛΩΝ.

Μυθιστόρημα ὑπὸ Ἐρμάννου Χαΐβεργ.

(Συνέχεια.)

Εὐρίσκειτε λοιπὸν τόσον μεγάλην εὐχαρίστησιν εἰς τὸ νὰ ἦθετε πάντοτε εἰς ἀμνηστίας και νὰ μὴ γνωρίζετε σήμερον πᾶς νὰ ζῆσετε ἀδριον, και νὰ σαίνωσθε ἔστ' ἀδικαστήρια και νὰ ἐκτιθεσθε εἰς τὴν κακογλωσσίαν του κόσμου; Ἀγαπήθ' Βόμοστωρ! Τὸν εὐγενῆ Ἰσπάντην κοσμοδιδόν ἄλλα ἀρεταί. Τὴν ἐλαφρότητα και ἀμεριμνησίαν δόναται τις νὰ εὐχρὴ συγγνωστὴν εἰς ἕνα νεαρὸν ἀνδραπάσιον ἢ εἰς ἕνα σπουδαστήν, ἀλλ' ὁ ταγματάρχης, ὁ βαρῶνος Οὐγὸς φόν Βόμοστωρ, ἔπρεπε νὰ ζητῇ εἰς ἄλλα καλλίτερα πράγματα τὸν σκοπὸν τοῦ βίου του. Ὀμιλοῦσατε πρὸ ὀλίγου πρὸς τὸν κτήματός μου, περὶ τῆς ἐν τῇ ἐσχῆθῃ διαμονῆς. Εὐρίσκειτε εὐτυχὴ ἐὼν ἐνεαθὰ βίον. Ἐμπρὸς λοιπόν, Ἐλάτε νὰ κατοικήσете ἐδῶ ἔξω. Εἶμαι πρόθυμος νὰ σᾶς παραχωρήσω ὡς κατοικίαν τὸν ὀπισθεν τῆς ἀλλῆς μικρὸν πύργον και νὰ σᾶς ἀπαλλάξω ἀπὸ κάθε φροντίδα. Ἀλλὰ τὴν οἰνοποσίαν με τὸν τσαρκάρην και με τὸ ράφη και με τὸν ἕνα και με τὸν ἄλλο πρέπει νὰ τὴν ἀφήσῃ, και ἀντὶ Μεδοῦ ἐμπροσθεὶς νὰ πνῆς μίσηρα και τὰς νύκτας δέν πρέπει πλέον νὰ τὰς κάμνης ἡμέρας. Καί τώρα λοιπόν, με ὅλην τὴν σπουδαιότητα σᾶς ἐρωτῶ και πάλιν, πόσα χρεωσαίετε ἀκριβῶς;»

«Ὁ διάβολος ζῆραι!» ἀπήντησεν ὁ Βόμοστωρ, προσπαθὼν συγχρόνως δι' ἐνός μορφοσμοῦ νὰ κρύψῃ τὸ δάκρυον τῆς συγκινήσεως, ὡπερ ἔγραψε τοὺς ὀφθαλμούς του.

«Εἶναι πολλά; εἰπέτε μου; πέντε χιλιάδες τάλληρα;» ἠρώτησεν ὁ Καῖϋ, τὸν ὅποιον δέν διέφυγεν ἡ κίνησις του Βόμοστωρ.

«Περισσότερα!»

«Περισσότερα; Ἀνδραπε του Θεοῦ, τί ἔκαμες τὸ στομάχι σου; ὄλα εἰς Μεδοῦ;»

«Ὅχι, φίλατε. Ἐπίνα και ἄλλα εἶδη. — Ἦτο ἀδύκτα ἐκ μέρους του πλάστου, νὰ φυτεθῇ τόσον ἀραιά τὰς ἀμπέλους και νὰ κάμῃ τὸ κρασί τόσον ἀκριβὸ, ἐν ὧν ἐγὼ περιπατῶ ἐπὶ τῆς γῆς. Καί σᾶς παρακαλῶ, ἐξάδελφε, ἀφήσατε τὰς πληρωμὰς και τὰς τακτοποιήσεις. Τὸ ποσὸν εἶνε πολὺ μεγάλο. Καί αὐτὸς ὁ Ῥόσειλδ δὴ ἔσειε τὴν κεφαλὴν...»

«Ἄς εἰπούμε λοιπόν, ὅτι χρεωσαίετε δέκα χιλιάδας τάλληρα. Ἀρκοῦν δέκα;»

«Τόσα πολλά δέν πιστεύω νὰ εἶναι, ἐξάδελφε.»

«Τόσο τὸ καλλίτερον. Ἄς εἰπούμε ὁμως 10,000 τάλληρα. Ἐγὼ προσφέρω εἰς τοὺς πιστωτάς σου 30 τοὺς ἑκατόν, και ἂν δέν εὐχαριστηθῶν, τότε ἄς περιμένουν ὁσο θέλουν.»

«Ἀθεὶ δὴ ἦτο λαμπρὰ ἰδέα!» ἀπήντησεν ὁ Βόμοστωρ γελῶν και κατανέων. «Ἰριάντα τοὺς ἑκατόν!» ἐκπέλασε ἡδῶν τὸν μύστακά του «κάνει περισσότερο ἀπὸ τρεῖς χιλιάδες τάλληρα. Μολονότι, νὰ σᾶς εἰπῶ τὴν ἀλήθεια, κρῖμα ἔστ' ὅσον.»

«Ὅχι, δέν εἶνε κρῖμα, και αὐτὰ ὅπου λέγετε δέν εἶναι πεποθῆσις σας. Δέν δὴ ἦτο ἡ εὐτυχέστερα ἡμέρα του βίου σας ἐκείνη, καθ' ἣν δὴ ἐλέγετε ὅτι δέν χρεωσαίετε εἰς κανένα τίποτε;»

«Φυσικά, sans doute, ἐξάδελφε! Βλέπετε; ἐγὼ νὰ λαμβάνω ἔως 20,000 φουρίνια ἀπὸ φίλους μου ἔς τὴν Αἰσορία. Ὅστε λοιπὸν δέν προσέβαλα τὰ φραῖα οἰνοπωλείας τῆς πόλεως μας Σ., χωρὶς νὰ ἔχω φροσμένον τι, ἔστω και ἀπηλπισμένον σχεδὸν ἐνεργητικόν. Νομίζω μάλιστα εἰ, ἂν κινένας ἔδειξεν εἰς κίνησιν τὰ ὀμόλογα και τὰ σοναλλάγια — ἂν παραδείγματός χάριν ἀνέθετα εἰς ἕνα δικηγόρον τὴν εἰσπραξί — δὴ ἔβγαίνε ἀρετά καλὰ ποσόν. Ἀλλὰ πολὺ λυπηρὰ τοὺς καλοὺς, ἀγαπητός μου φίλους. Ζεθρῶ πόσον δυσάρεστον εἶνε νὰ σαταλῶ κανεὶς χρήματα με πληρωμὰς παλαιῶν χρεῶν! Ἐδίδα, ἐν ὧν εἶχα, και τώρα ἀναγκάζομαι νὰ παύσω, διότι δέν ἔχω τίποτε και δέν εἶμαι εἰς θέσιν νὰ κερδίξω δι' ἐργασίας.»

«Πάλιν λόγια χωρὶς πεποθῆσι! Ζεθρῶ εἰς τὸ βασανίζε ἡ ἰδέα τῶν χρεῶν. Εἶσατε ἀναγκασμένος νὰ ἐξοδεθετε περισσότερο ἀπὸ ὅσα ἔχετε· εὐρίσκεισθε κολλημένους ἐνεὸς ἔλους και σκέπεσθε ὅτι πρέπει νὰ πνίγητε ἐξ ἀπαντος.»

«Ἡ μάλλον, ὅτι πρέπει νὰ πνῆς ἐξ ἀπαντος.» εἶπεν ὁ Βόμοστωρ γελῶν, και ἔγερθεῖς ἀφῆνης ἔθηκε τὴν μεγάλην χεῖρά του ἐπὶ του ὀπρός ὁμοῦ του Καῖϋ και παρετήρησεν αὐτὸν με ὑγρούς ὀφθαλμούς εἰς τὸ πρόσωπον.

«Ὀμολογῶ ἠμίως και εὐκρινῶς!» εἶπε και ἡ φωνὴ του ἔτρεμε· «Πολλὰ εἶδη ἤδη ἀπέβαλα τὴν πίστιν εἰς τὴν ἀνθρωπότητα. Ἐπίστευσα ὅτι τὰ πάντα κυβερνῶνται ὑπὸ του ταπεινωτάτου ἐγωισμοῦ, και ἐνὰ ἄνθρωπον, εἰς τὸν ὅποιον πραγματικῶς τὰ χρήματα ἐν τῇ φιλίᾳ δέν ἔχουσι περισσότεραν σπουδαιότητα ἢ πᾶν ὅτι ἄλλο τὰ διποσα ζῶα προσφέρουσι μεταξύ των, — τοιούτων ἀνδρωπον δέν ἐγγνώρισα ποτὲ ἔως τώρα. Ναι, χρήματα, χρήματα! Τὸ κρῖμα εἶνε περωτὸ ἀλόγο, τὸ ὅποιον δέν κλείεται εἰς κανένα σακίον. Σεις εἶσατε σπάνιος ἀνδρῶπος, ἐξάδελφε! Δέν παρουσιάζεσθε ἐνώπιον του πλησίον σας με τὴν φαισακίην ὑποκρισίαν, ἣτις ἀνακαλόπτει τὰ κάρφη εἰς τοὺς ὀφθαλμούς των ἄλλων, ἐνφ' οἱ ἴδιοι ὀφθαλμοὶ σκοτίζονται ὑπὸ δοκῶν· ὄχι! ἀλλὰ με τὴν ἀπροκατάλητον ἐκείνην ἐλευθερίαν

καὶ εὐγένειαν τῆς ψυχῆς, ἣτις ἐν τῷ κόσμῳ τόσῳ εἰς πέντε χιλιάδων τετραγωνικών μιλίων περιοχὴν μόνον ἀπαξ ἴσως εὐρίσκειται.»

«Ἀφήσατε δὴ τὰς ὑπερβολὰς, ἐξάδελφε.» εἶπεν ὁ Καῖϋ ἀποκρούων τὸν ἐπαῖνον. «Εὐχάριστον βεβαίως δέν μοὶ εἶνε καθόλου, νὰ χάνω χρήματα. Ἀλλὰ δι' ἕνα καλὸν ἄνθρωπον, ἔστω και ἀουγγώστατος ἄριστοκεπτον, μπορεῖ κανεὶς νὰ θυσιάσῃ κάτι τι. Τὰρα λοιπὸν εἶμεθα σήμωνοι και προσεχῶς ἀρχίζομεν ὁσον τάχιστα τὸ ἔργον και — ὅσον ἀφορᾷ τὸ συνάλλαγμα, ὅσοι πρέπει νὰ πληρώσετε ἀδριον, στείλετε εἰς ἐμὲ τὸν ἀνδραπον· ἐγὼ δὴ φροντίσω νὰ τὸν ἱκανοποιήσω. Προσέξατε ὁμως, τὸ πρῶγμα νὰ μείνῃ μυστικὸν μεταξύ μας, και πρὸ πάντων προσέξατε ἀπὸ τὴν κόμησσαν, τὴν γυναικά μου — ὁ Καῖϋ διέκοψε τοὺς λόγους του και ἔλαβε διὰ τῶν βλεμμᾶτων τὴν διαβεβαίωσιν του Βόμοστωρ. «Καὶ ἔπειτα σκεφθῆτε καλὰ τὴν προθεσίαν μου, ἐξάδελφε — ἐξηκολούθησεν ὁ Καῖϋ «νὰ ἔλθετε δηλαδὴ νὰ κατοικήσете ἐδῶ μαζὴ μας. Ἐννοεῖται ὅτι μεταξύ μας δέν δὴ ἔχωμεν τὴν παραμικρὰν ἐνόχλησιν· αἱ σχέσεις μας δὴ μείνωσι αἰ ἀτάλ, ὡς μέχρι τοῦδε. Ὅσα εἶμεθα καλοὶ φίλοι, και ἐντελῶς ἀνεξάρτητοὶ ὁ ἕνας ἀπὸ τὸν ἄλλον, ὡστε δέν δὴ σενοναχωρήσθε καθόλου.»

Μὲ ἀγαθὸν και γλυκὸν μειδίαμα ἔτελειώσεν ὁ Καῖϋ τοὺς λόγους του, ὁ δὲ Βόμοστωρ ἠνάρθωσε τὸ ὑψηλὸν του σῶμα και ἐν τῷ ἐσπερινῷ ἠγόρασε ἐφάνη ὡς ἰσπότης ἀρχαιοτέρων χρόνων. Οἱ ὀφθαλμοὶ του ἐλαμπον παραδόξως και προσηλωθῆσαν εἰς τὸ πρόσωπον του ὀμιλοῦντος. Ὅτε δὲ ἦλθεν ὁ ὑπρέτης και ἀνήγγειλεν εἰς τὸ δειπνον ἦτο ἔτοιμον, ὁ Βόμοστωρ ἠληθίσσε περισσότερον πρὸς τὸν Καῖϋ και ἐνγκαλιόσθη αὐτὸν ταχέως και δωπηλῶς, ἐν βαθείᾳ συγκινήσει.

Ἦτο πρῶτα. Ὁ Καῖϋ πρὸ μικροῦ εἶχεν ἀναγνώσῃ εἰς ἀπαξ τὴν ἐπιστολήν του πενθεροῦ του και περιπάτει ἦδη σύννοος ἐν τῷ δωματίῳ του, τῷ πολυτελεῶς κεκοσμημένῳ με λαμπρὰ ἐπιπλα και ἀντικειμενα τῆς τέχνης.

Μηχανικῶς οἱ ὀφθαλμοὶ του ἐστρέφοντο εἰς τὰ διάφορα ἀντικείμενα και τέλος προσηλωθῆσαν εἰς μιαν εἰκόνα, ἐνηρμοσμένην ἐν τῷ φρατίῳ πλαίστιον ἐξ ἔβροξόλου και κρεμαμένην ὑπεράνω του γραφείου του. Ἦτο ὀμοιοεστῆ και λιαν ἐπιτυχῆς εἰκὼν τῆς Μερτσέδες ἐκ τοῦ παρελθόντος ἔτους.

Ἐνφ' ὁ Καῖϋ ἦτο βεβουλημένος εἰς τὴν θεωρίαν τῆς εἰκόνης, ὁ νοῦς του ἦτο συγχρόνως εἰς αὐτὴν τὴν Μερτσέδες, ἣτις τώρα ἔπασχε δεινῶς. Ἡ ἀσθένειά της ἀνησχόλει ἐντελῶς τὸ πνεῦμά της και ἐπλήρωε τὴν καρδίαν του βαθύτατης λύπης και ἀνησυχίας· ἀρχίζετο σχεδόν κατὰ τῶν γονέων της, ὀκτινες τῶρα μολὶς ἐσκέπθησαν νὰ προσδράμωσι εἰς τὴν γενναϊότητά του, ὅτε ἴσως ἦτο πολὺ ἀργά.

Ἡ δυστυχῆς Μερτσέδες! Πόσον φραῖά ἦτο με τοὺς μέλανας, ἐκφραστικούς ὀφθαλμούς! Πόσον γλυκὸ ἦτο τὸ μειδίαμά της, πόσον ἀγαθὴ ἡ ἐκφρασις τοῦ προσώπου της!

Ἀπὸ μηνῶν ἦδη ὁ Καῖϋ ἐσκόπευε νὰ μεταβῇ πάλιν εἰς Ἀμβούργον, διὰ νὰ τὴν ἐπισκεπθῆ. Μόνῃ ἡ φρόνησις, ἡ σύνεσις, ἡ περισκεψὶς ἀπέτρεφεν αὐτὸν. Ἦδη δὲ εὐρίσκεν εὐλογωτάτην ἀφορμὴν πρὸς τοῦτο, ἀλλὰ και ὀλιβερωτάτην συγχρόνως.

Οἱ λογισμοὶ τοῦ Καῖϋ μετέβησαν ἀπὸ τῆς Μερτσέδες πρὸς τὴν γυναῖκά του. Εἶξυρην εἰς ἡ Κλεμεντίνα Ἰουλιὰ ἐμελλεν ἦδη νὰ ἐπαναλάβῃ τὴν ἀπαίτησιν της, ὡπως ἡ Καρμελίτα ἀπομυκρονδῆ ἀπὸ τῆς οἰκίας. Καὶ δέν ἠθέλε μεν νὰ ἐνδώσῃ εἰς τὴν ἀπαίτησιν ταύτην, ἀναλογιζόμενος ὅμως πάντα ὅσα εἶχον συμβῆ, ἔβλεπεν εἰς δέν ὑπῆρχεν ἄλλη διεξοδος.

Καὶ αὐτὸ τὸ κοράσιον, ἡ μικρὰ Καρμελίτα, ἦτο τὸ ὄμμα, δι' οὗ ἠδένατο νὰ ἀγορασθῇ ἡ εἰρήνη και ἡσυχία.

Ἐν τῇ ψυχῇ τοῦ Καῖϋ ἠγεῖρετο πάλιν ἡ ἀρχαία ἀνευποταξία και τὸ ἴδιον του «ἔγὼ» κατεζανίστατο κατὰ τῆς γυναῖκός του. Τέλος, θέλων νὰ δώσῃ ἄλλην διευθύνσιν εἰς τοὺς διαλογισμούς και τὰς σκέψεις του, ἔλαβε πάλιν εἰς χεῖρας τὴν ἐπιστολήν και ἀνέγνωσε τὸ τέλος αὐτῆς.

Ὁ πενθερὸς και ἡ πενθερά του ἠδελον νὰ μετοικήσωσι εἰς τὴν πόλιν Σ. Ἡ ἀπόφασίς των ἦτο βεβαίως καλὴ και φρόνιμος. Ἴσως ἔμελλε νὰ προσενῆσθῃ εἰς αὐτὸν — τὸν Καῖϋ — μικρὰν τινα σενονωφριαν και ἐνόχλησιν. Ὅχι ἦττον ὁμως δέν ἐδίσταζε νὰ τὴν ἀποδεχθῆ εὐφροσῶνος. Ἐσκέπτετο εἰς δὴ εὐρίσκε τὸ κατάλληλον μέσον πρὸς συμβιβασμὸν τῶν συγκρουομένων ἀντιθέτων αἰσθημάτων του. Οἱ γονεῖς τῆς γυναῖκός του δέν ἀνεμινύοντο εἰς τὰς ἰδίας αὐτοῦ ὑποθέσεις. Ἡ μήτηρ τῆς Κλεμεντίνας Ἰουλιᾶς ἦτο γυνὴ ἀγα-

θωτάτη ὁ δὲ γηραιὸς κόμης ἦτο πάρα πολὺ δειλὸς και πάσης εὐρίδος ἐχθρὸς ἡ ὡστε νὰ γείνη πρόξενος διχονοίας.

Καὶ ἔπειτα ἡ μετοίκησις αὐτῆ εἶχε και ἕτεραν σημαντικωτάτην συνέπειαν. Ἡ Μερτσέδες δὴ ἤρθετο βραδύτερον πλησιέστατα πρὸς αὐτὸν. Ἡ Μερτσέδες! Καὶ πάλιν οἱ ὀφθαλμοὶ τοῦ Καῖϋ προσηλωθῆσαν ἐπὶ τῆς εἰκόνης τῆς κόρης. Βεβαίως — με τὴν ἐλευσίαν της ἠδῆάνοντο και οἱ ἀρχαῖοι κίνδουνοι. Αὐτῆ τὸν ἠγάπα, και αὐτὸς τὸ ἠξέευρε. Καὶ τὸν ἠγάπα εἰσατε — τὸ ἴσθάνετο. Μετὰ τὰς διαφόρους ταύτας σκέψεις ὁ Καῖϋ ἠσθάνθη τὴν ἐπιθυμίαν νὰ ὀμιλήσῃ με τὴν Κλεμεντίναν Ἰουλιᾶν και ν' ἀκούσῃ τὴν γνῶμην της. Μέχρι τοῦδε εἶχον ἀναλλάξῃ ὀλίγας μόνον λέξεις περὶ τοῦ περιεχομένου τῆς ἐπιστολῆς.

Καθ' ἣν στιγμὴν ὁ Καῖϋ ἠτομαζετο νὰ ἐξέλθῃ ἐκ τοῦ δωματος, ἀνεψάθη ἡ θύρα και εἰσῆλθεν ἡ Κλεμεντίνα Ἰουλιὰ. Ἐπειδὴ ὁ Καῖϋ εἶχεν ἔγερθῆ λιαν πρῶτ' ἐκ τῆς κλίνης, παρεσκευασθῆ ἀεφ' ὅτι πρῶτον πρωϊνὸν φαγητὸν ἐντός του δωματίου του, ὡπως εἰς τοιαύτας περιστάσεις συχνότατα συνέβαινε. Ἐνεκὰ τούτου ἀνηλλάξαν αὐτὸς και ἡ Κλεμεντίνα Ἰουλιὰ μόλις τῶρα τὸν πρωϊνὸν χαρισμὸν «καλὴ ἡμέρα».

Διὰ τοῦ ἀνεωγμένου παραθύρου ἔπτεπεν ὁ πρωϊνὸς ἥλιος τὰς μαλακάς ἀκτίνάς του εἰς τὸ δωμάτιον, ἔξωφάξε πάντα τὰ ἀνεκίμενα, ἠπλόστο ἀσπράττων ἀνὰ τοὺς τοίχους, τὰ ἐπιπλα, τὰς εἰκόνας και τὰ λοιπὰ ἀντικείμενα, και με τὸ ἀργυροχρῶν φῶς του ἐλάμπρυνε τρέμον τι νέφος κονιορτοῦ, ὡπερ φεαίνεται ὡσεὶ πλῆγίως κατὰπίστου σατήλη.

Καὶ ἡ Κλεμεντίνα Ἰουλιὰ φεαίνετο τὴν πρωῖαν ταύτην θαυμασίως φραῖα.

Λευκὴ ἑσθὴς ἐκ κασμίριου, ἔχουσα κορβία ἐκ κτανοῦ μεταξωτοῦ εἰς τὰ ἔμπροσθεν και λίγγουσα ὀπισθεν εἰς μακρὸν και πλουσιοπάρχον ἐπίστρωμα, περιέβαλλε τὸ εὐρηκὲς σῶμά της.

Ἐν τῇ εὐαρμοστῷ ταύτῃ ἑσθῆτι, ἣτις ὀλίγα μόνον ἑσωτερικὰ ἐνδῶματα ἐκάλυπτεν, φεαίνοντο ἐξέχοντα τὰ φραῖα και εὐαίρικα μέλη του σώματός της, και συγχρόνως περιέπνευεν αὐτὴν τὸ ἰδιῶν ἐκείνου δέληγθρον τῆς πρωϊνῆς δροσερότητος, ὡπερ καθιστᾷ τόσον θελκτικῶς τινὰς γυναῖκας.

Καὶ ἦδη περιέβαλε τὸν βραχιόνά της περὶ τὸν λαμὸν του ἀνδρός της και ἐστερέωσεν ἐπὶ τοῦ στήθους του ἐν ῥόδον, εἰπούσα μετὰ χαριεντισμοῦ περικρατικῶς τινα παρατήρησιν.

«Δὲν ἐκοιμήθης καλά, ἀγαπητὸ μου Καῖϋ; εἰσαί τώρα καλλίτερα;» ἠρώτησεν αὐτὸν. Ὁ Καῖϋ ἀνταπεκρίθη πρὸς τοὺς τρυφεροὺς τούτους τρόπους τῆς γυναῖκός του, ἀλλὰ μετ' οὐ πολὺ ἤρчисε πάλιν νὰ σκέπτεται περὶ τῶν πραγμάτων, ἀτινα ἀποκλειστικῶς ἀνησχόλουσεν πρὸ μικροῦ τοῦ πνεῦμά του.

«Ἐλα δῶ, κάθισε μιὰ στιγμὴ!» ἤρχισεν ὁ Καῖϋ. «Πρὸ ὀλίγου ἀκριβῶς ἀνέγνωσα πάλιν τὸ γράμμα του πατρός σου και πρέπει νὰ σκεφθῶμαι.»

«Καλὰ! Καὶ ποία εἶνε ἡ ἰδιὰ σου γνῶμη;» ἠρώτησεν ἡ Κλεμεντίνα Ἰουλιὰ και ἐκάθισεν ἐπὶ τῆς καθήκους πλησίον του.

«Θὰ δώσω τὰ χρήματα. Σκοπεῶ μάλιστα νὰ μεταβῶ ὁ ἴδιος εἰς τὸ Ἀμβούργον. Ἀλλὰ μόνῃ τῆς ἡ Μερτσέδες νὰ ἐπιχειρήσῃ τὸ ταξεῖθ δέν δὴ εἰμφορῶσ' ὡς φαίνεται δέν ἐσκέπθησαν περὶ τούτου οἱ γονεῖς σου.» Ὁ Καῖϋ ἐκώπηνσεν ἐπὶ τινας στιγμὰς, ἀλλ' ἡ σῆζυγός του δέν ἀπεκρίθη πρὸς τοὺς λόγους τούτους. «Καὶ ὅσον ἀφορᾷ τὴν μετοίκησιν, ἂν οἱ γονεῖς σου θέλουν και ἐπιθυροῦν νὰ μετουικήσουν εἰς τὴν πόλιν Σ., δέν δὴ τοὺς ἀποτρέψω. Νομίζω εἰς και εἰς ἐξ δὴ εἶνε ὑπὸ πολλὰς ἐπιθήσεις εὐάρεστον. Τί λέγεις;»

«Ναι — ὑπάρχουν πολλοὶ λόγοι ὑπὲρ τούτου.»

Ἐπειδὴ ἡ Κλεμεντίνα Ἰουλιὰ ἀπεκρίθη τοσοῦτον βραχέως, ὁ Καῖϋ ὕψωσε τὸ βλέμμα, ἀλλ' ἐν τῷ προσώπῳ της οὐδὲν παρετήρησεν ἔκτακτον, δυνάμενον νὰ τὸν διαταράξῃ.

«Θὰ γράψω ἀμέσως σήμερον εἰς Ἀμβούργον. Ἴσως και σὺ μπορεῖς νὰ γράψῃς ὀλίγας γραμμὰς εἰς τὸν πατέρα σου;»

Ἡ Κλεμεντίνα Ἰουλιὰ κατένευσε, χωρὶς νὰ ἀπαντήσῃ, και φεαίνετο ὡσεὶ ἀφηρημένη. Προφανῶς ἀνησχόλει τὸν νοῦν της πᾶν ἄλλο ἢ τὸ παρὸν ζήτημα. Μετὰ τινας ἀνησχόλους παρατηρήσεις περὶ τῆς νόσου τῆς Μερτσέδες, κατὰ τὰς ὁποίας ὁμως ἡ Κλεμεντίνα Ἰουλιὰ δέν ἔδειξε πολὺ ἐνδιαφέρον, ὁ Καῖϋ λαβὼν τὸν πῖλον του εἶπε:

«Τώρα λοιπὸν δέν ἔχωμεν τίποτε περαιτέρω νὰ εἰπωμεν περὶ αὐτῆς τῆς ὑποθέσεως. Τώρα πηγαινῶ εἰς τὸν ἀγρὸν και δὴ ἐπιστρέψω ὀλίγον ἀργότερα εἰς τὸ πρόγυμα.» Ἐνευσε φιλοφρόνως και ἐστράφη πρὸς τὴν θύραν.

«Ήθελα ακόμη να μιλήσουμε δυο λόγια περί της Καρμελίτας» ήρχισεν ήδη η Κλεμεντίνα 'Ιουλία μετά τινος διαταγμοῦ, «Τώρα άρχίζει όσον οπω ή νέα τριμηνία —Άνθά γείνηται τότε —»

«Ο Καϊϋ έσπειρε την κεφαλήν. «Τί φρονεῖς;» «Φρονώ, ότι πρό τοῦ φθινοπώρου δέν δύνανται νά λάβω καμμίαν απόφαση περί τοῦτου —» ἀπήντησεν ό Καϊϋ. «Καλά! Αλλά τά πράγματα δέν εἰμποροῦν πλέον νά έξακολουθήσουν εἰς αὐτήν τήν κατάστασιν.» «Ο Καϊϋ ὕψωσε τά βλέμματα μέ τρόπον, σημαίνοντα άννομηνοσίαν και άγανάκτησιν.» «Τί νέον συνέβη πάλιν; Λέγε!» ἐφώνασε και άποδέσας τόν πῖλον του έστριψέη μέ τά νύτα πρὸς τό παράθυρον, και περιέμενε τούς λόγους τῆς γυναίκας του.

Καί τώρα ήρχισεν ή Κλεμεντίνα 'Ιουλία τās εξηγήσεις της. φώλιε περί της Καρμελίτας και τοῦ Βόμισσαυρφ. Διηγέθη τά κατά τήν Καρμελίταν, ότι παρέβη τās διαταγάς της κρυφίως και ότι μάλιστα ήνεῖτο κατ' άρχάς νά όμολογήση τήν αλήθειαν· και έπαύλαξεν εξεπίτηδες διά τό τέλος τήν ανακοίνωσιν, ότι ή Καρμελίτα πρόβη εἰς τοσαύτην θρασύτητα ὡστε έμμύθη τό χυλὸν βάδισμα τῆς ἰδίας της μητρός, πρὸς έμπαιγμόν της.

Τὸ πρόσσωπον τοῦ Καϊϋ ἔλαβεν έκφρασιν βαδειάς θλίψεως. «Οτι ή Καρμελίτα παρέβη τās διαταγάς σου και ότι έμμύθη τό βάδισμά σου, δι' έλ' αὐτά πρέπει νά τιμωρηθῆ και έγώ ό ἴδιος θά τήν επιπλήξω και θά τήν τιμωρήσω αὐστηρῶς, άν και εἰς τοῦτο πταιοῦσιν ό άμαξηλάτης της ό Βόμισσαυρφ. Όσον άφορᾷ όσον τό τελευταῖον όποιό είπες, ότι ήνηθη κατ' άρχάς νά όμολογήση τό λάθος της, εἰς τοῦτο πταιεῖς σὺ ή ἴδια. Σὺ τήν εβόβισες μέ τούς τρόπους σου και τήν εκμαες τόσον δευλίην, ὡστε δέν τολμῆ νά κάμη τίποτε εἰς τό φανερόν. Άπέναντι έμοῦ ή Καρμελίτα οὐδέποτε θά εκρυπτε τό παράμυθόν.»

«Δέν λείπει άλλο παρά νά σταίηλς έμέ εἰς τό σχολεῖον αντί εκείνης!» ἀπήντησεν ή Κλεμεντίνα 'Ιουλία, απολέσασα τήν άπάθειαν, ὡπως πάντοτε σχεδόν, μετά τούς λόγους τοῦ Καϊϋ. Εἶδεν ότι οὐ μόνον αἱ πρόσδοκίαι της διεψεύσθησαν, αλλά και παρεστάθη αὐτῆ ή ἴδια ὡς ένοχος ἔπο τοῦ Καϊϋ, και ή όργή της δέν εἶχεν όρια.

«Ό ναί! πραγματικῶς θά σοῦ ήτο πολύ φέλιμον!» ἀπήντησεν ό Καϊϋ μέ ψυχρότατον ὕφος, και άράσας τόν πῖλόν του ήτοιμάσθη νά εξέλθῃ χωρίς άποχαρισισμόν.

«Άλλ' ό άπότομος οὔτος τρόπος, ή ήουχία αὐτή, ή ψυχρότης, ή περιφρόνησις, ήν έδειξε πρὸς αὐτήν ὡς να ήτο άνόητος παιδικῆ, διήγησε τοσαύτην όργήν και άγανάκτησιν εἰς τήν γυναίκα, ὡστε άναπηδίσασα εκ τῆς πολλώνωνος ὡρμης πρὸς τόν άνδρα της και ήρπασεν αὐτόν από τοῦ βραχίονος.

«Τί θέλεις;» ἐφώναξεν ό Καϊϋ άπειρητικῶς και άπέκρουσεν αὐτήν άποτόμως.

«Θέλω νά σοῦ όμιλήσω! Εἶμαι γυναίκα σου — δέν άνέχομαι νά μέ μεταχειρίζεσαι ὡς μιαν ὑπηρέτριαν!» ἐφώναξεν ή Κλεμεντίνα τόσον δυνατά, ὡστε ή φωνή της διεπέρα τούς τοίχους.

«Κ' έγώ σοῦ άπαγορεύω, νά μοῦ όμιλῆς μέ τοιοῦτον ὕφος,» εἶπεν ό Καϊϋ και μόλις διά σιθράς δύναμεις τῆς θελήσεώς του κατώρθωσε νά μείνῃ ήουχος. «Όσα μοῦ είπες εναντίον της Καρμελίτας, εἶναι όλα μικρολογία και άνοησία. Άρκεῖ νά τήν επιπλήξωμεν, διά νά μή τά επαναλάβῃ, και οὕτω τελειώνει ὅλη αὐτή ή υπόθεσις! Η άνησίς της — τό έπαναλαγμάνω — εἶνε φυσικῆ και θλιβερά συνέκεια της ψυχράς και αστόργου συμπεριφοράς σου και δέν εἰμπορώ διά τοῦτο νά μεμφθῶ τό παιδίον. Εἶνε φυσικώτατον, ότι ό χαρακτήρ της θά διασφαρῆ, άφοῦ βλέπει ότι οὐχί φρόνησις και άγάπη, αλλά κακία και ἰδιοπροσία ρυθμίζει τās πράξεις εκείνων, οτανες τήν διευθύνουσι και εἰς τούς όποιους ή παιδικῆ της καρδία εἶναι έμπειστοτευμένη. Η αίτια λοιπόν, ή ένοχή, εἶνε ἰδιαή σου, και κύριος οἶδε ποῦ θά καταπέση αὐτῆ ή κατάστασις! Και τώρα, διά νά τελειώσωμεν τās όμιλίς μας, σοῦ λέγω τό εξής: αὐταί αι τελευταῖαι ήμέραι μάς απέξένωσαν και μάς έψυχράναν περισσότερο παρά έτη ὀλόκληρα. Όλονέν περισσότερο φεύγει και αφανίζεται ή άγάπη μου. Μοῦ τήν φωνεῖς μέ σκληρά κτησήματα. Ό Μερτοδέδες! πόσον άγάπην, πόσον τρυφερότητα έτρεφες πρὸς τό αγαπητόν μου τέκνον!» εἶπε στενάξας ό άνήρ, τό μέν εκ πεισματός, τό δέ εξ ἔγκρατων ἄλλογους. Τήν στιγμὴν ταύτην, κατά τούς λόγους τούτους, ή γυνή ήτο εἰς θέσιν νά φονεύσῃ τόν άνδρα της. Ηοθάνετο, ότι εκείνος εἶχε δίκαιον· έβλεπεν ότι από στιγμῆς εἰς στιγμὴν περισσότερο άπετύγχανέ τοῦ όκοποῦ της, ότι έφέρεθη πολύ άπειρικέπεως, πολύ άποτό-

μως πρὸς ταχείαν έπίτευξιν τοῦ σχεδίου της, και ότι τώρα πῖσα προσπάθεια πρὸς άπομάκρυνσιν της Καρμελίτας εκ τοῦ οἴκου θά κατεδείκνυεν ότι φανερωτέραν τήν άστοργίαν και τόν έγωισμόν της.

Εἰς τούς πλείστους άνθρώπους οὐδέν άλλο κινεῖ τόσον πολύ τήν όργήν και τήν άγανάκτησιν ὡσον ή εξέλεξις και φανέρωσις τῶν σφαλμάτων των. Νομίζουσι ότι ὅλος ό κόσμος εἶνε τυφλός, δεαν δέ αὐτῆς ἴδωσιν ότι και άλλοι άνθρωποι έχουσι οφθαλμούς και βλέπουσι, τότε όργίζονται και χάνουσι πῖσασιν αὐτοκυριαρχίαν τῆς ψυχῆς των.

Οὕτω και ή Κλεμεντίνα 'Ιουλία, ήτις μόλις και μετά βίας κατώρθωσε κατά τούς λόγους τοῦ Καϊϋ νά κυριεύσῃ τήν όργήν της, ήδελεν ήδη νά εκραγῆ ὡς θύελλα, ἄλλ' ό Καϊϋ έβόβησεν αὐτήν δι' έπερηφάνου και περιφρονητικῆς κινήσεως τῆς δεξιᾶς του, και άτενίσας αὐτήν μέ βλέμμα, ὡσερ έπάγωσε τό αἰμά της, εξήλθε τοῦ δωματίου.

Όλίγας ήμέρας μετά τά συμβάντα ταῦτα, κατά τινα έορτήν ήτις συνέπεσεν εν τῷ μέσῳ τῆς έβδομάδος, ή Καρμελίτα εξήτησε και έλαβε παρά τῆς παιδαγωγού τήν άδειαν, νά παίξῃ μέ τήν μικράν Άνναν.

«Ο πατήρ αὐτῆς εβρίσκειτο ήδη από τινων ήμερῶν εν Άρβορῳφ, αλλά περιεμένετο νά επιστρέψῃ τήν έσπεραν τῆς ήμέρας ταύτης.

Η συμπαίτρια της Καρμελίτας, φορούσα τά εορταστικά ενδύματα της, ἴστατο ήδη πρὸς τῆς θύρας περιμένουσα, ὡτε ή Καρμελίτα, εν τῇ κομψῇ ένδυμασίς της ὡς περισσότερο ἱταμένη ὡρμησεν εἰς τήν αὐλήν και μέ τό εύτυχές συναίσθημα, ότι ήτο άπηλλαγμένη από παντός άναγκαστικοῦ περιορισμοῦ και ήδύνατο άνέτως νά παραδοθῆ εἰς τήν ἀπόλαυσιν τῆς ελευθερίας, έσπευσε πρὸς τήν μικράν φίλην της. Δέν ήδύνατο τίς νά φαντασθῆ μεγαλητέραν αντίθεσιν ή τήν μεταξὺ τῶν δυὸ τούτων κορασίῶν ύπάρχουσαν. Η θυγάτηρ τοῦ επιστάτου εἶχε τήν συνήθη τοῦ προσώπου χροιάν κοινῶν άνθρώπων, παρ' αὐτῆ δέ μάλιστα άσχημιζομένην διά πολλῶν ἐφηλίδων. Τό άνοιχτόν στόμα και ή ζανθῆ, άχυρόχροος κόμη, ήτις συνεφάνει μέ τούς γαλιανούς οφθαλμούς και τās σχεδόν λευκάς ὀφρὺς και τās άραιάς βλεφαρίδας, παρεῖχον εἰς τό πρόσωπόν της χαρακτηριστικόν τι άφύσας ἄμα και σκασιότητος, ὡσερ άπετέλει μεγάλην αντίθεσιν πρὸς τά λεπτά και ἄβρα χαρακτηριστικά της Καρμελίτας. Όσει μεταξὺ δυὸ εὐδυάτων γραμμῶν εκείτο ή εὐγενής φραιότης τοῦ κορασίου τοῦτου. — φραιότης ήν έτι μάλλον εξήησε και επηύξανεν ή άπλότης ἄμα και κομψότης τῆς ένδυμασίας. Η Καρμελίτα ἐφόρει κυανόν, καλῶς άρμοζόμενον εἰς τό σώμα της φόρεμα μέ μιαν μόνην λευκὴν εβρίαν ταινίαν ὡς παρθάσμα, και περικνημίδας βαδουκάνου χρώματος.

Η Άννα δέ εἶχε χονδρούς, ὄλιγον τι άμόρφους και σκασιούς πόδας ὃ δέ άνάρμοστος συνδυασμός παντός εἴδους χρωμάτων — αι ὑπέρυθροι περικνημίδες, αι υπερμέτρως πολυκέντητοι περισκελιδες και τό σκυλικόχρον ἑρρινόν φόρεμα δέν ἄφινον τόν οφθαλμόν ν' άναπαυθῆ — εμαρτύροι νηπιώδη καλασθησίαν τῶν γόνεων της.

Τήν Καρμελίταν παρετήρει μέ τοιοῦτον ήθος, ὡς αν ει ἴστατο ἔμπροσθεν ἄλλου τινός δυνός υπερκομοῦ, και σχεδόν άσυνειδητως συνέκρινε τό πλάσμα εκείνο μέ τό ἴδιόν της πρόσωπον· ό παιδικός τῆς τῦδος δέν ήδύνατο εἰσεῖ νά οκερῆθῃ περί διακρίσεως, δέν ήδύνατο νά συλλογισθῆ διατί εκείνη νά έχῃ τόσα προτερήματα τῆς τύχης και τῆς φρέσως, έτι δέ ὀλιγώτερον ή παιδικῆ της καρδία ήδύνατο νά συλλάβῃ τήν ἐπιθυμίαν, νά εἶνε και αὐτῆ ἴση πρὸς εκείνην, μόνον δέ ήσοθάνετο άσυνειδητως ότι όλα αὐτά τά προτερήματα ἐπέβαλλον αὐτῆ ὑποταγήν, και ότι πῖσα εναντιῶσις πρὸς τήν θέλησιν εκείνης εἶνε τοσοῦτον τιμωρητέα, ὡσον ή παράβασις τῶν δεκά εντολῶν, ὡς εδιδάσκετο εν τῷ σχολείῳ.

«Έλα, Άννα!» ἐφώναξεν ή Καρμελίτα, «Σήμερα πάμε 'ς τό σταυλό νά ἴδοῦμε τά ἄλογα!» Έκα!»

Και ή Καρμελίτα έτρεξε, χωρίς νά περιμενῇ τήν συναίνεσιν της φίλης της, ήτις ψαυάτως εδραμε κατάπιν.

Κατά πρώτον, έρριψαν εν βλέμμα εἰς τόν σταυλον τῶν εργατικῶν ἰππων. Από τῆς όροφῆς εκρέμαντο ἴσσι άραχνῶν, οι δέ λευκοί τοίχοι πολλαχοῦ εἶχον ῥηγμάς ενεκα τῆς άποσπαθείσης και κατασπασοῦσης ασβέστου. Κυρίνη, μετά άχρῶν μεμιγμένη μάζα ήτο κεκολλημένη ἐπὶ μεγάλης τινός δοκοῦ. Δεξιὰ εβρίσκειτο μέγα τι ζῴδιον κηφόσιον διά τήν τροφήν τῶν ἰππων. Ὑπεράνω τοῦ κηφέου τοῦτου εκρέματο από τοῦ τοίχου πρόστυχόν τι ένδυμα εργατοῦ.

Κατά τήν έσοδόν των εἰς τόν σταυλον εἰς δήλιος ἵππος εκτύπησε δυνατά τό έδαφος μέ τήν ὄπλιν του, και δύο στρούθοι, οτινές εἶχον εἰσδῆθῃ έξωθεν διά τῆς θύρας, άπέπησαν έμφοβοι και

εφένοντο τερετίζοντες μεταξὺ τῶν τοίχων. Τέλος εἰς εξ αὐτῶν εκάθισεν ἐπὶ τῆς φάνης, και πηδῶν εν αὐτῇ ήφραίσθη. Και τότε πάλιν εκεκράτησεν ή προτέρα ήρεμία· μόνος ό κρότος τῶν βραδειῶς μασσάντων ζῴων διέκοπτε τήν ήουχίαν. Η ήρεμία αὐτῆ και ή θερμῆ όσμῆ τοῦ σταύλου εκράτουν οἶονεῖ αιχμαλώτους τās αἰσθησεις τῶν δυὸ κορασίων. Παρετήρησαν μετά περιεργείας εἰς τά πέριξ και εφορευθήσαν βραδειῶς περαιτέρω.

Εἰς εκτομίαις ἵππος, ὡστις ήσυχάζεν, έστρεψε τήν κεφαλήν μέ τούς φραιούς μεγάλους ὀφθαλμούς, συγχρόνως δέ ἄλλος εἰς ἰσχνός λευκός ἵππος εἰνάσσεσ παταγῶδως τήν ἄλυσιν του τῆδε κακεισε.

«Ηδῆ δέ προσεῖλκυσε τήν προσοχήν των ή ζωηρότης τῶν στρούθων. Ἀνήσυχον και δοροβάδες περιέπητ αὐτῆς περί τās κεφαλᾶς τῶν ἰππων ὀλόκληρον σμήνος στρουθῶν, ζητούντων τροφήν. Τέλος εκάθισάν τινες εξ αὐτῶν παρά τās αὐλακας και ἐπὶ τοῦ χορτοστρώματος και εκόλλαπτον τήν ὄχουσαν κόπρον.

Τώρα ὡμως ήκούσθησαν βήματα βαρέα από τοῦ άνω σανιδώματος. Δύο πόδες μέ χονδρά και άμορφα ζῴλινα ὑποδήματα και μέ χονδροειδεις μαλλίνις περικνημίδας φαιού χρώματος, άνασευρμένως άνωθεν τῶν περισκελίδων, ἐφάνησαν εκ τῆς άνεωγμένης καταρακτικῆς θύρας ἐπὶ τῶν άνω βαθμίδων τῆς σκαθᾶς, ζυλινῆς κλιμακός.

Οι πόδες οὔτοι εδωκαν τό σύνθημα τῆς φυγῆς, και τά δυο κορασία άπεμακρόνησαν τρέχοντα.

Όποθεν τοῦ μεγάλου σταύλου τῶν εργατικῶν ἰππων εκείτο ὑπερμεγέθης σωρός κόπρου, ἀδρανῶς ὑπὸ τοῦ ἡλίου φωτιζόμενος, ὑπὸ στασίμων, κτρινιζόντων ἰδάτων περιβαλλόμενος· ὄλιγον τι μακρότερον εφάνητο μικρόν τι τέσμα, εν ᾧ εκολύμβων ήησαι.

Στενός τις και καθαρός, σαρωμένος δρόμος ήγεν εἰς τόν σταυλον τῶν εὐγενῶν ἰππων, τοῦ ὁποίου ή άνεωγμένη πόλη εκοσμεῖτο διά ζυλινῆς, έντέχνως έπεξεργασμένης κεφαλῆς ἴππου. Ένταῦθα εκεκράτει εκτάκτως μεγάλη καθαριότης, και άπλετον φῶς. Έπιμελῶς πεπλεγμένοι άχρόνιοι πλόκαμοι έχωρίζον τό χορτόστρωτον έδαφος εἰς πολλὰ διαμερίσματα διά τούς ἵππους. Αἱ φάνται ήσαν μέ άπαστρέπτον μέταλλον επεστρωμέναι, οι δέ τοίχοι κεκοκναιμένοι μέ φαιδν, ήρεμον χρώμα. Ό γηραιός άμαξηλάτης Φρειδερίκος έστρεπεν ήδη ελαφρῶς μέ τήν παλάμην τά εἰθεά νῦτα ένός ἵππου τῆς ἡμάξης και ήλασεν αὐτόν κατά μέρος δι' ὀτρυντικῆς τινος κρουγῆς. Εἶτα δέ άνεσήκωσε διά τοῦ πόνου τό χορτόστρωμα και άσεμάκρυνε τās άκαταφάσις διά τοῦ σαφάρου.

Εἰς τό άκρον τοῦ σταύλου ἴστατο μελάγχρον ἱπαρίον (Pony) μέ βαδειᾶς πρὸς τά κάτω κεκλιμένην τήν κεφαλήν, μέ στρογγυλωτόν λαίμον, μέ εὐθείας άνωρθωμένην χαίτην και μέ βεβαρημένους ὑπὸ τοῦ καμῆτου ὀφθαλμούς. Πρὸς τό ἱπαρίον τοῦτο εδραμον τά δυο κορασία. Η Καρμελίτα εξήγαγεν εκ τοῦ δουλακιου της ζάχαριν, ήν εἶχε λάβῃ μεθ' εαντῆς εκ τῆς οίκιας. Τό ἱπαρίον ψαφράνθη τήν παλάμην τῆς μικρᾶς μέ τήν θερμὴν και ὑγρὰν πνοήν του, ή δέ

Καρμελία εσσε τήν κεφαλήν και φώλιε πρὸς αὐτό, ὡσει διελέγετο μετ' άνθρώπου.

«Ότε εἶδεν ό Φρειδερίκος εἰσελθόντα τά παιδια εἰς τόν σταυλον, έλαβε τήν καπνοσύριγγα από τοῦ στόματός του και εκρυψεν αὐτήν εἰς τό εν εκ τῶν μεγάλων και εβρέων ὑποδημάτων του. Ένευσε μόνον και εξηκολούθησε τήν εργασίαν του. Αλλά μετά μιαν στιγμὴν ἐφώναξε πρὸς τό κοράσιον:

«Καρμελίτα, έλα 'δῶ μιὰ στιγμῆ!» «Τί νά κάμω;» ἀπήντησε τό κοράσιον.

«Ο γέρων, αντί απαντήσεως, ὕψωσε τήν κεφαλήν και εκλίενεν αὐτήν πρὸς τά ὀπισω, συγχρόνως δέ άνέσυρε τά εὐρέα χεῖλη πρὸς τήν βίνα· Τούτο εσήμαινε: «Έχω σπουδαίαν ανακοίνωσιν! Μόνον διά δέι Πλησίσε νά τήν άκούσης.»

Ταχέως εδραμε πρὸς αὐτόν ή Καρμελίτα, άφείσα τήν περιεργον Άνναν ἱσαμένην εν τῇ θέσει της. «Ο γηραιός άμαξηλάτης φώλησεν ἐπὶ μακρόν πρὸς τό κοράσιον ταπεινῇ τῇ φωνῇ, ψιθυρίζων, ή δέ μικρά Καρμελίτα ἴστατο ένάπιόν του μέ άνοιχτόν τό στόμα και ήκοάτο τῶν μυστικῶν λόγων του.

«Τώρα λοιπόν ζεῖθεις! Αλήθεια!»

Η μικρά κατένευσε, περιέστρεψε τό βλέμμα ὡσει άπορούσα ή ὡς άρηρημένη, και συνέσφριξε τά χεῖλη.

Τήν στιγμὴν ταύτην νεαρός τις ἱπποκόμος διέβη ελαύνων αὐστην εἰνα ἰππον βραδείως πορευόμενον, τόν ὁποῖον ό κτηνίατρος τοῦ πληροιστάτου χωρίου εἶχεν εξετέσει. Τούτο εφείλκυσε τήν προσοχήν και τήν περιέργειαν τῶν κορασίων, συγχρόνως ὡμως εφύβησεν αὐτά. Χωρίς νά περιμενῶσι τήν εἰς τόν σταυλον εἰσελάσιν τοῦ ἵππου και τοῦ ἱπποκόμου, διέβησαν πλησίον αὐτῶν διά τῆς θύρας, και εδραμον πρὸς τούς σταύλους, οτινές εκείνο εἰς τό ὁποῖον μέρος τῆς πλατείας.

Καθ' ὅδον εδηκαν διά τῆς ταχείας πορείας των ζῴα τινα εἰς κίνησιν, και οι κυνηγετικοί δέ κύνες τοῦ Καϊϋ ήκολούθησαν αὐτάς τρέχοντες. Τά κοράσια εἰσῆλθον ήδη εἰς τόν μέγαν σταυλον τόν πρὸς τά δεξιὰ. Έμπροσθεν τῶν εβρέως άνεωγμένων πυλῶν εκείνο εἰσέτι ὑπόλοιπά τινα ἱχνη τοῦ εισκομισθέντος ζῆροῦ χορτοῦ. Μεγάλη τῆς φορητῆς ἄμαξα ἴστατο πλαγίως εν μικρᾷ τινι πλατείᾳ εκτεθειμένη εἰς τās θερμῶς τοῦ ἡλίου ακτίνας, και ό πρὸς τά κάτω κεκλιμένος ζῴλινος και άχρωματίστος ῥυμὸς αὐτῆς ἐφαίνεται οἶονεῖ αἰσθανόμενος τήν πυρῶδη θερμὴν τοῦ καυστικοῦ ἡλίου. Ὑποκάτωθεν δέ εβράμφιζον δυο νεαρά ὀρνίθια, και γηραλέος τις, μέλας, μακρόδριξ κόων εκλίενε πάλιν τό ῥύγχος του ἐπὶ τῶν προεταμένων ποδῶν του. Τά άκρα τῶν τριχῶν του ήστραπτον ὡς άργυρος, ενφ σιλανδός γύρος ένός ὀρειχαλκίνου καλύμματος καπνοσύριγγος, έχοντος τήν εσωτερικὴν επιφάνειαν τραχίαν και άνώμαλον και μελάγχρουν ὑπὸ τοῦ καννοῦ, κειμένου δέ πλησίον τεμαχίου χάρτου εκ φύλλου έφημερίδος, ελαμπεν ὡς χρυσοῦς. Έκει δέ πλησίον τοῦ τοίχου ὕψοιτο μέγας σωρός άχρῶν διασπλεγόμενος ὑπὸ τοῦ ἡλίου.

(Έπεται συνέχεια).

ΕΙΣ ΝΕΑΝΙΔΑ.

(Κατὰ τὸν Victor Hugo.)

«Ό ναί! . . άν ήμην βασιλεὺς σοι εδίδον τόν θρόνον
Τ' άνάκτορα, τό σκήπτρόν μου και τόν λαόν μου δλον
Τούς κήπους και τά μέγαρα, τά πλήθη τῶν δρυμῶνων
Τόν πολυάριθμον στρατόν και τόν λαμπρόν μου στόλον
Τās πόλεις και τό κράτος μου και τό χρυσόν μου στέμμα
Δι' εν εκ τῶν ὀμμάτων σου, δι' εν και μόνον ΒΛΕΜΜΑ!

Θεὸς άν ήμην . . . εδίδον τό πλάθος τῶν άώνων,
Τήν γῆν και τόν άέρα της, τά πλάτη τῆς θαλάσσης
Τά ὄρη και τούς ποταμούς, τά βάθη τῶν κευδμῶνων
Τό άπειρον, τούς οὐρανοῦς, τās άχανεῖς εκάσεις
Και τούς άγγέλους τ' οὐρανοῦ, τά σμήνη τῶν σαυμῶνων
Δι' εν εκ τῶν χειλῶν σου, εν ΦΙΛΗΜΑ σου μόνον!
Έν Κερσίῳ. Νικ. Κ. Μακρίδης.

ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ.

- 1. ΕΡΜΑΝΝΟΣ ΦΟΝ ΕΛΜΧΟΛΤΣ, μετά βιογραφίας (έν σελ. 209).
- 2. Ο ΛΕΙΜΟΝ ΚΑΤΑ ΤΑΣ ΔΙΑΦΟΡΟΥΣ ΩΡΑΣ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ. Κατά ἱχνογραφίαν τοῦ E. Limmer (έν σελ. 213.)
- 3. ΚΑΛΟΙ-ΦΙΛΟΙ. Κατὰ τήν έλαογραφίαν τοῦ Otto Gebler (έν σελ. 217).

Ο γάμος εν Σινική. Ο έγγαμος βίος θεωρείται εν Σινική ως απαραίτητος ανάγκαιος, όλίγιτοι δέ άνδρες υπερβαίνουσι το εύκοσόν έτος της ηλικίας των, χωρίς να βυθώσαν εις τον ζυγον του γάμου. Οι Σιναι νομοθετεί ανέκαθεν έπέβαλον τόν έν πρόφωρον ηλικία γάμον, πιστεύοντες ότι ό συζυγικός βίος καθιστά τοις άνθρώποις ήμερωτέρας άμα και δραστηριότερους. Ο άνηρ, όστις έχει συζυγον και τέκνα ήτοι ίδιαν οικογένειαν, έχει και περισσοτέρας άφορμάς να διάγη ήμερον και ένεργόν βίον ή ό άγαμος, άγαπή δέ και τιμή περισσοτέρον τά καθέστωτα και είναι έχθρος πάσης στάσεως και πάσης ταραχής. Όπως και πάσα άλλη τελειή εν Σινική οδω και ό γάμος έχει πλειστά και πολυπλοκώτατας έθιμοτυπίας. Δέκα πέντε ήμέρας, ένιοτε δέ και όλόκληρον μήνα πρό της έορτής των γάμων, ή νόμφη και αι πλησέσταται αυτής συγγενείς και φίλοι άρχίζουσι τοις θρήνουσι και τοις όδουροις επί τω έπικαμίνω χωρισμώ αυτής από του πατρικού οικου. Κατά τό διάστημα τούτο ή νόμφη θρηνώσα λέγει έπανελημμένως ότι ό από των γονέων χωρισμός είναι δεινότερον του θανάτου. Όλόκληρον την άμέσως πρό των γάμων νόκτα διερχόνται θρηνώσαι και όδουρέναι, — όπως άνακουφίσαι την δάληφιν των, ως λέγουσι επί τή έδικαίρη τάβη ό Σιναι. — Τή πρώτῃ της ήμέρας των γάμων παρασκευάζεται πρόγευμα εν τή οικία του γαμβρού· επί μιάς τραπέζης, ίδρυμένης παρά τή εισόδω, Ιστανται τέσσαρα εκ κολοκυνθών έξυφωταμένα κύπελλα. Αν ό γαμβρός περιβόλληται άξιωμα τί, φορεί στολήν άνάλογον πρός την κοινωνικήν του θέσιν. Άλλ' έχει και τό δικαίωμα, εν ή περιπτώσει ό πατήρ ή ό πάππος αυτού είναι Μανδαρινος τρίτου βαθμού, να περιβληθή την στολήν ύπαλλήλου πέμπτης τάξεως· αν ό πατήρ ή ό πάππος είναι Μανδαρινος τετάτου βαθμού, ό υίός δικαιούται να φορήσει στολήν πρέπουσαν τή έβδομη τάξη· αν ό πατήρ ή ό πάππος είναι Μανδαρινος έκτου βαθμού, ό γαμβρός δύναται να περιβληθή την στολήν της όγδόης τάξεως. Άφου ένδύθη και στολισθή ό μελλόνυμφος νεανίας μεταβαίνει εις την αίθουσαν της ύποδοχής, ένθα γυμνεται ένώπιον του πατρός αυτού και έγγίζει έξάκις τό έδαφος. Κατά την γονυκλισίαν ταύτην προσφέρουσι αούτῳ έν κύπελλον κλήρες οίνου και είτα παρακαλοῦσιν αούτον να πέμψη πρός άναζήτησιν της νόμφης. Πρός τον σκοπόν τούτον εφίσκονται έτοιμον έξω πρός της οικίας μέσα φορείον, τεχνηέντως δι' άναγλύφων κεκοσμημένον και πλουσίως έπικεχρωσμένον. Οι περιβληθέντες ύψηλά άξίωματα μεταχειρόνται εις τοιαύτας περιστάσεις πολυτελέστατα φορέα, μέ έρυδρόν ύφασμα έπεστρωμένα και διά πολυτίμων τριχάτων κεκοσμημένα. Ύπεράνω της εισόδου του φορείου είναι κεκολλημένη λαρίς έρυθρού χάρτου μετά έπιγραφής, σημαίνουσης ότι εφίσκειται παρόν διά τοις γάμοις τούτους τό Κυλίαν (μυθώδες τί ζώον, όπερ κατά την πίστιν του λαού εμφανίζεται πανταίως μετ' αίας μέλλει να γεννηθή σοφος τίς και μεγαλοφυής άνήρ). Τής γαμήλιου πομπής προπορεύονται άνδρες κρατούντες ζυλίνοσι, έντέχνως έπεξορισμένους και έπικεχρωσμένους δολοειδείς οδρανίκοις, ύψ' ους φέρονται έν κανίστροις γλυκίσματα, όικωρα, άρτοι κτλ. Όσαύτως έν αρχή της πομπής φέρεται ή είκόν του μυθώδους τετραπόδου κυλίαν και δύο ζωντανά χήνες. Είτα έπονται άνδρες έρυθράν στολήν περιβληθέντες και κρατούντες έρυθρούς πίνακας, έφ' ών είναι γεγραμμένοι χρυσούς γραμμασι οι τίτλοι των προγόνων της νόμφης και του γαμβρού. Καθ' όλην την πομπήν πορεύονται όσαύτως άνδρες κρατούντες μεγάλους, κομφώτατα κεκοσμημένους φανούς, απαραίτητοι δέ είναι και οι σημαιοφόροι και οι πετασοφόροι και οι μουσικοί· όπισθεν της όλης πομπής φέρεται ή νόμφη έν τω φορειώ αυτής. — Διαπορεύεται τάς κυριώτερας όδοις της πόλεως, όπως πάντες ή γραμοτοί και φίλοι λάβωσι την εύκαιρίαν να ίδωσι και θανυσάσωσι αυτήν. Διά τυμπάνων όρουσώδως κρουομένων άναγγέλλεται έκάστοτε ή προσέλευσις της παρέλασεως εις τά κυριώτερα μέρη της πόλεως. Ο επί των τελετών, ήτοι ό διευδώνων την πομπήν, είναι και ό κομιστής μιάς έπιστολής γεγραμμένης επί έρυθρού χάρτου, ήν ό γαμβρός ή ό πατήρ αυτού άπειθύνει πρός την νόμφην, παρακαλών αυτήν να έπιβή του φορητού σκιμποδος όπως κοιμηθή εις την νέαν της κατοικίαν. Άφου ή πομπή φθάση εις την οικίαν

του πατρός της νόμφης, αυτή άποχωρείται τοις γονείς της, γονυπετοῦσα πρό των ποδών αυτών και έγγίζουσα τό έδαφος με την κεφαλήν. Μία εκ των θεραπειάδων προσφέρει εις την γονυκλινη νόμφην κύπελλον οίνου, ό δέ πατήρ και ή μήτηρ της νόμφης άπειθύνουσι πρός την θυγάτερτα των βραχειάν τινα παραινεσιν, ύπομνησκοντες αυτή τά καθήκοντα της συζύγου. Μετά τούτο ή νόμφη ήγειρεται και μεταβαίνει εις τό δωματίον της όπως θρηνήση αούτις επί τω χωρισμώ αυτής από του πατρικού οικου. Πριν έξέλθῃ του δωματιου της, ρίπτει επί της κεφαλής αυτής ύπό μιάς θεραπειάδος μέγας τις και πυκνός πέπλος έξ έρυθρούς μεταξής. Ύπό δύο ύπερευτριών συνοδευομένη έπιβαίνει του φορείου ή νόμφη, και ύπό τοις ήχοις της μουσικής και των τυμπάνων έκκινεί πάλιν ή όλη πομπή όπως έπιστρέψη εις την οικίαν του γαμβρού. Πριν άφικθῆ ένταύθα, ό γαμβρός πλησιάζει πρός τό φορείον, έν ψ ήχιστα ή νόμφη, και κροσει διά του ριπίδιου του την θυρίδα του φορείου. Αι συνοδεύουσαι την νόμφην θεραπειάδες άνοιγουσι την θύραν, και ή νόμφη καταβαίνει, κεκαλυμμένη ύπό του πυκνού πέπλου. Όπως εισέλθῃ εις την οικίαν του γαμβρού ή νόμφη ήφελει να διαβή ύπερβολομένη άνθρακιν και, παύσασα επί των καιομένων άνθρακων. Ότω εισέρχεται εις την αίθουσαν της ύποδοχής, έν ή περιμένει ό γαμβρός καθήμενος επί ύψηλής έδρας. Εισελθούσης της νόμφης, ό γαμβρός καταβαίνει και άφαιρεί τον πέπλον από του προσώπου της, τό όποιον τάρα μόλις βλέπει κατά πρώτην φοράν, ως ύποτίθεται. Ο γαμβρός και ή νόμφη έκτελοῦσι τάρα πολλὰς θερηκευτικάς έθιμοτυπίας, έχούσας ως κύριον σκοπόν την λατρείαν των προγόνων, μετά ταῦτα δέ τό έντευχες ζεύγος των νεονύμφων εισέρχεται εις τον νομφώνα. Εκ της άνω, παρά των προσκεφαλαίω πλευράς της νυμφικής κλίνης κρέμονται τρεις λαρίδες έρυθρού χάρτου, έφ' ών είναι γεγραμμένα διάφοροι εόχθαι, μετάξῃ άλλων και όπως ή κλίνη αυτή φέρη έντευχίαν και εόλογίαν και γεννηθέντα τω νεονύμφω ζεύγει εκατόν οίολ και χίλιοι έγγονοι. Ο γαμβρός και ή νόμφη καθέχονται ήδη επί της κλίνης ταύτης και πίνουσι τίον. Ηδη έπιτρέπεται και εις τοις συγγενείς και τοις φίλους και γνωστούς να εισέλθωσιν εις τον νομφικόν τοιον θάλαμον, να ίδωσι την νόμφην και να προσφέρωσι τάς συνήεις εούχας των, παρά των προσκεφαλαίω πλευράς της νυμφικής κλίνης κρέμονται μετ' άλλων, ένψ ή νόμφη έπιβλέπει τάς έτοιμασίας και προπαρασκευάσεις της εούχιας, ήτις δά γείνη περί τό έσπέρας και καθ' ήν ή νόμφη συνήθως ύπηρετεί τοις δαιτυμόνας ως θεράπεινα. Μετά τό δέινον, οι παντοί προσκαλοῦσι τοις νεονύμφωσι εις γέυμα διά την άκόλουθον ήμέραν. — Είς τινα μέρη της Σινικής έμπικρατεί τό έθιμον, καθ' ό ό δαιτυμόνες μένουσι καθ' άλλην την νόκτα εούχοῦμενοι παρά τοις νεονύμφωσι. — Τή πρώτῃ της τρίτης μετά τον γάμον ήμέρας ή νεονύμφος εισάγεται ύπό του συζύγου αυτής εις την αίθουσαν την περιέχουσαν τάς είκόνας των προγόνων αυτού, όπως προσφθή την λατρείαν της. Ο πατήρ του νεονύμφου είναι όσαύτως παρών. Άφου προσκνήσασι τάς είκόνας των προγόνων, προσφέρουσι καί εις τοις πλησιεστάτους συγγενείς όμοιαν τινα προσκνήσιν και είτα δέχονται παρ' αυτών ως δάρα δύο χρυσά νομίσματα έντετυλιμένα έντός έρυθρού χάρτου. — Οι γονείς της νεονύμφου ύποχρεοῦνται να κάμωσι τή τρίτη μετά τοις γάμοις ήμέρα μακροτέραν τινα έπίσκεψιν εν τή οικία του νεαρού συζύγου και να προσφέρωσιν αούτῳ διάφορα δάρα, οίον καρπούς, γλυκίσματα, όρνιθας, χοιρίδια κτλ. Τα δάρα ταῦτα έχουσι την σημασίαν, ότι ό πρότερον βίος της νεαρής γυναικός ήτο άμεινωτος. Αν ό άνήρ εβρή ότι ή γυνή αυτού δέν ήτο άξία να φορήσει τό εκ μωρίσνης στέφανον, άποπέμπει αυτήν άμέσως πρός τοις γονείς της. — Τή τετάρτη ήμέρα μετά τοις γάμοις προσκαλοῦνται οι έν τω γάμω παρευρεθέντες ζένοι εις νέαν εούχίαν, τότε δέ έκάστος έξ αυτών ρίπτει, κατά γής ένώπιον της γυναικός και έγγίζων τό έδαφος με τό μέτωπον του φωνάζει: «Ζυχαίω». Η γυνή μετά τούτο πλάττει όσαύτως χαρμειά και άνταποδιόουσα την προσκνήσιν ταύτην άποκρίνεται: «Έυχαριστώ». Κατά την εούχίαν αι γυναίκες κάθηγται κεχωρισμένα από των άνδρών, τό δέ νεαρόν ζεύγος ύπηρετεί τοις δαιτυμόνας. Το δέινον τούτο άποτελεί τό πέρας των του γάμου έθιμων.

Περὶ τῶν ρυτίδων τοῦ προσώπου. «Ἐφυγον ὡς πιγνὰ τὰ ἐτη, καὶ ἠφανίσθησαν· ἐπίον τὴν διαίτην, τὴν λάμψιν τῶν ὀφθαλμῶν τῆς καὶ κατέλιπον τὰ ἐλαφρὰ ἴχνη τῶν ποδῶν τῶν περὶ αὐτοῦς.» Διὰ τῶν ποιητικῶν τούτων λόγων ὁ Longfellow ἀπειθανάτισε τὰ «ὀρνιθοσκοπιῶματα τοῦ χρόνου» (τὰς ἐπὶ τοῦ προσώπου ρυτίδας), ἀλλὰ καὶ ἐξέφαιλεσε ἡμᾶς πρὸς τὴν σκέψιν, πῶς να γηράσκωμεν «εὐπρεπῶς». Εἰπέ ποτε δὲν ἐνθυμοῦμαι τίς, δεῖ «τὸ γῆρας εἶναι ἀκαταγώνιστον καὶ αἱ ρυτίδες τοσοῦτον ἀναπόφικτοι, ὡς ὁ θάνατος.» Τὸ γῆρας πιδανὸν νὰ εἶναι ἀκαταγώνιστον, ἀλλ' αἱ ρυτίδες δὲν εἶναι πάντοτε σημεῖα τοῦ γῆρους. Εἶναι ὅπως αἱ ρυτίδες πάντοτε καὶ εἰς πάσας περιστάσεις σημεῖον ἀφροφίας τοῦ δέρματος, — σημεῖον μαρτυροῦν ὅτι ὁ ἰσθὺς τοῦ δέρματος εἶναι ἐσπερημένος τῆς λιπαρᾶς αὐτοῦ οὐσίας· ἢ δὲ στέρησις αὐτῆς δύναιτο νὰ προσέλθῃ ἐκ διαφόρων αἰτιῶν. Τὸ κοιμάσθαι ἐν δωματίοις μὴ ἀερίζομένοις καλῶς, τὸ κατοικεῖν ἐν χώροις θερμαινόμενοις δι' ἄτιμο, τό ἐκτιθεσθαι εἰς τραχεῖς καὶ ὀρειεῖς ἀνέρου, ἢ χρέσις μὴ καθαροῦ σαπῶνος καὶ ὕδατος, ἰδίᾳ δὲ αἱ θλίψεις καὶ αἱ ταραχαὶ τῆς ψυχῆς, τὰ δάκρυα, ἅτινα «ἐξωραΐζουσι μὲν τὴν καρδίαν, οὐχὶ ὅπως καὶ τό προσώπον τῆς γυναικός» — πάντα ταῦτα δύναιτο νὰ προξενήσωσι τὴν ἀφροφίαν τοῦ δέρματος καὶ νὰ παραγάγωσι τὰς δυσαρέστους εἰκείνας γραμμάς, τὰς ρυτίδας τοῦ προσώπου. Ὅταν δὲ ἐμφανισθῆ μία ρυτίς, ταχεύς ἐπακολουθεῖ και ἕτερα, προξενουμένη ὡς ἐπὶ τό πλεῖστον ὑπὸ τῆς θλίψεως ἐπὶ τῇ ἐμφανίσει τῆς πρώτης. Τὸ μὲν μάλιστα τῆρὸν τοῦ νὰ προσφωλατωμέδα ἀπὸ τῶν ρυτίδων ἐγκτεται ἐν τούτῳ: νὰ ἴμην πάντοτε φαιδροί, πάντοτε εὐθιμοί, πάντοτε εὐχαριστήμενοι! Αἱ μικραὶ καὶ ταπειναὶ φροντίδες τοῦ καθ' ἡμέραν βίου δὲν πρέπει νὰ μᾶς ἀνησυχώσι, δὲν πρέπει νὰ μᾶς θλίβωσι, διότι δὲν εἶναι ἄξια μιάς ρυτίδος τοῦ προσώπου μᾶς. Ἐν ἡλικίᾳ, καθ' ἣν αἱ ρυτίδες εἶναι φυσικὴ συνέπεια τῶν ἐτών, τό κακόν τούτο εἶ μάλλον ἐπιβλάνεται διὰ τοῦ εὐεπειδίωτος καὶ μεμψιμοίρου χαρακτήρου. Προσκαθήμεν λοιπὸν ὅπως ἡ ἔκφρασις τοῦ προσώπου ἡμῶν ἴηε πάντοτε φαιδρὰ ἢ φαιδρότης καθιστᾷ ἡμᾶς κατὰ δέκα ἐτη νεωτέροις, ἐνψ τό σκυθρωπὸν καὶ τεδλιμμένον πρόσωπον παριστᾷ ἡμᾶς τοσοῦτον πρεσβυτέροις. Ἐντελῶς, ἐννοεῖται, δὲν ἐξαλείφονται, δὲν ἀφανίζονται, ἀ λειπατ' γραμμὰι, δι' ἣν ὁ δάκτυλος τοῦ χρόνου ἐπέδῃμι εἰ δυνατόν νὰ καλῶνῃ ὀλόκληρον τὸ πρόσωπον ἡμῶν, πανάρχαιος δὲ εἶναι ὁ ἄγιων, ὃν ἀγωνίζεσθαι ἢ νεότες καὶ ἢ καλλοὴ κατὰ τοῦ ἀκαταγώνιστου τούτου ἔχθροῦ. Ὅπλα κατ' αὐτοῦ προσελάθουν νὰ εβρωσι καὶ αὐτοὶ ὁ ἀρχαιώτατοι πεπολιτισμένοι λαοί. Ὅτω παραδειγματός χάρην λέγεσθαι ὅτι αἱ ἀρχαῖαι Περσίδες ἐκάλυπον τό πρόσωπον μὲ λεπτὰ τεμάχια μοσχοίου κρέατος, καὶ ἄφινον τὸ ἐπίσπασμα τούτο ἐπὶ πολλὰς ὥρας ἀμπατικινητόν, ὡπως ἐξαιλέψωσι τὰς ρυτίδας τοῦ προσώπου, καὶ ἐπανελάβανον τό μέσον τούτο πολλὰς τῆς ἔβδωρᾶδος. Λέγεσθαι δὲ ἐν τῇ μέθοδῳ αὐτῇ ζυγομένην ἀπράγατι τό ἐξ ἀφροφίας πάσχον δέρμα καὶ ἐπιφέρει τὴν ποδομένην ἐνέργειαν. — Ἐτερον μέσον πρὸς ἐξάλειψιν τῶν ρυτίδων, τοῦ ὁποίου ἐγένετο χρέσις πρὸ τρισχιλίων ἤδη ἐτών καὶ τό ὁποῖον μόλις δοχάτως ἀπεδόθη αὐτῇ εἰς τὴν ἱατρικὴν ἐπιστήμην ὑπὸ τινος εἰδήμονος, εἶναι τό λίπος τοῦ ἐρίου τό καλούμενον λανολίην (Lanolin). Τούτο εἶναι κερτὴν τις λιπαρὰ οὐσία, ήτις ἐξάγεται ἐκ τοῦ μαλλοῦ τῶν προβάτων, ἐμβαπτιζομένην ἄμέσως μετὰ τὴν κοῦρευσιν ἐν ζέοντι οἶνωπνεύματι (ἀλκοολῳ). Ἐντριβομένη ἢ οὐσία αὕτη ἐπὶ τὸ δέρματος εἰσδύει ἄμέσως εἰς αὐτό καὶ τρέπει τὰ κύτταρα τοῦ δέρματος, ἅτινα στεροῦνται λίπους. Διδήμηός τις ἱατρὸς γράφει περὶ τοῦ μέσου τούτου τὰς ἐξῆς: «Διὰ τακτικῆς ἐπὶ ἐξ ἔβδωρᾶδος χρέσεως τῆς γυναικός ταύτης ἀλοιφῆς καταρθώσα νὰ ἀφανίσω τὰς «σολεπληθῆς» ρυτίδας ἀπὸ τοῦ μετώπου γηραιῆς τίνος συγγενίδος μου.» Πρόσεπιλέγει δὲ: «Ἡ οὐσία αὕτη ὑπὸ χημικῆν ἐποψιν εἶναι ἢ αὐτὴ με ἐν υἱοστατικῶν τῆς ἀνθρωπίνης χολῆς, ὅπερ εὐρίσκειται καὶ ἐν ταις φυταῖς, οἷον ἐρεβίνθοις, κυάμοις κτλ.» — Ἐξαίρετον διὰ τὴν θεραπειάν τοῦ δέρματος μίγμα τῆς οὐσίας ταύτης πωλεῖται ἐν πλεῖστοις φαρμακείοις ὑπὸ τὸ ὄνομα Toilette-Lanolin ἢ Lanolin-Cream. Ἐπίσης ἐξαίρετος ἀλοιφή διὰ τὸ δέρμα παρσκευάζεται κατὰ τὴν ἐξῆς συνταγήν: Τριάκοντα γραμμάρια λευκοῦ κηροῦ, Τριάκοντα γραμμάρια κητίνης (κητείου μυελοῦ), Τριάκοντα γραμμάρια ἀμυγαδαλελαίου.

Τριάκοντα γραμμάρια έλαιου έξ έλαιών. Τριάκοντα γραμμάρια λίπους Βενζόης. Ταῦτα πάντα συντήκονται, είτα δέ ἀνακουκώγται επί μίαν ὥραν, ἢ τοῦλάχιστον επί τοσοῦτον χρόνον, μέχρις οὔ τό μίγμα ψυχρανθῆ και γείνη ἀφρώδες. Πρὸς τῆς χρέσεως τῆς ἀλοιφῆς ταύτης, πρέπει τό πρόσωπον νὰ πλύνεται με ζεστόν ὕδαρ και με καθαρόν σαπῶνα, είτα δέ να στεγνώνεται έντελῶς διά μαλακοῦ χειρομάκρου, και ένψ ἀκόμη τό δέρμα εἶναι θερμόν, νὰ ἀλείφεται με τὴν ἀλοιφήν ταύτην. Πρὸς τούτο λαμβάνομεν ὀλίγην ἐν ταις παλάμαις και τρίβομεν δι' αυτών τό πρόσωπον και τὸν λαμόν επί δέκα ἢ δεκαπέντε ἢ και είκοσι λεπτά τῆς ὥρας, μέχρις οὔ ἡ ἀλοιφή ἀπορροφηθῆ έξ ὀλοκληροῦ ἢ τοῦλάχιστον ἐν μέρει ὑπὸ τοῦ δέρματος. Κατὰ τὴν τρίβην τοῦ προσώπου σημειωτέον, ότι πρέπει πάντοτε να τρίβομεν ἐκ τῶν κάτω πρὸς τὰ ἄνω, δηλαδή κατὰ τὴν ἐναντίαν πρὸς τὰς ρίξας τῶν τριχῶν διεδύναναι, οὐδέποτε δέ ἐκ τῶν ἄνω πρὸς τὰ κάτω, διότι ἀλλως προκαλοῦμεν νέας ρυτίδας, αντί ν' ἀφανίζωμεν τὰς ύπαρχούσας. Ἐξαίρετον φωσφῶτος μέσον, καθαίων τὴν σάρκα τοῦ προσώπου ὁδρομωσι και πυκνήν, εϋχρον και ζωηρᾶν, εἶνε ἡ ἰσχυρὰ τρίβη και ζύμωσις τῶν μυῶν, (τό καλούμενον γαλλισαί massage): Ἡ τρίβῃ αὕτη διατρεπὶ τό αἷμα ἐν κυκλοφορία και ἐμποδιζει τὴν ἀποξήρανσιν τῶν κυττάρων τοῦ δέρματος, και ἐπομένως τὴν ἀδράνειαν αυτών και τὴν ἀφροφίαν. Ἐν γένει δὲ ἡ τρίβῃ εχει θαυμασίαν ἐνέργειαν πρὸς ἀφανισμόν των ρυτίδων. Πρόσωπον, ἔχον ἤδη ἰκανὰς ρυτίδας, δύναται διά τῆς τρίβῆς κατ' ἡ βοηθείας καλῆς τίνος ἀλοιφῆς νὰ λεανθῆ ἐντός είκοσι λεπτῶν τῆς ὥρας έντελῶς και ἀμέμπτως. Αν ἐπὶ μακρὰ ἐτη παρεμειληθείσαι ἐνεχαράχθησαν βαθέως και στερεῶς αἱ ρυτίδες ἐπὶ τοῦ προσώπου και ἡ ἐνέργεια τῆς τρίβῆς δέν γίνεται ἄμέσως ἐπισπθη καὶ καταφανῆς, και τότε ἀκόμη δύναται δι' ἐπιμονῆς και ὕπομονῆς νὰ ἐπέλθῃ προΐόντος τοῦ χρόνου ἢ ποδομένη ἐνέργεια, ήτοι ὁ ἀφανισμός των ρυτίδων. Δ. Ν.

Ἐκ τοῦ βασιλείου τῆς ὀνώσεως. Κατὰ τὰς τελευταίας ταύτας ήμέρας ὁ καθ. Κράφτ-Ἐβίγγ ἐν Βιέννῃ ἐπέδεξε ένώπιον πολυπληθῆς ἀκροατηρίου διάφορους νευροσθενεῖς, έξ ἧν ἰδίᾳ προσείκωσε τὴν προσοχήν νεανίς τις, ἐλθούσα ἐκ Ρωσίας, ὡπως ἱατρικῆ ὑπὸ τοῦ περιφήμου ψυχιάτρου. Ἡ ἀσθενῆς αὕτη εἶνε από τυχῶν ἐτών εις μέγαν βαθμόν ὕστερηκῃ, οὐδέριαν δὲ ἀνακούφισιν ἐδονήθη νὰ εβρη παρὰ τοις ἱατροῖς πατρίδος της ἀλλ' αὐ' ἐναντίας ἢ κατάστασις αὐτῆς εδενούτο ὁσμέραι ἐπὶ τοσοῦτον, ὡστε και μία μόνη λέξις ἀναμνησκούσα αὐτῇ τὰ πρότερα πάθη της, ἠδύνατο νὰ τῇ προκαλεση δεινοτάτους οσασμούς. Ὅτω λ. χ. ἀκούσασα τὴν λέξιν «Contractur» σύνεσπα τῆς χεῖρας τὸσαν ἰσχυρώς, ὡστε ἠτο ἀδύνατον νὰ ἀνοιχθῶσι πάλιν. Τούτο συνέβη και δε κατὰ τὴν παράδοσιν ὁ καθηγῆτής Κράφτ-Ἐβίγγ ἐπόφερον ἐπὶ παρουσίᾳ της τὴν ἀπασίαν ταύτην λέξιν. Ο καθηγῆτής ὀνώτισε τότε τὴν ἀσθενῆ καθημένην. Τά μέλη της ἠδύνατον κατὰ τὴν ὕπνωση νὰ προσλαμβάνωσι τὰς παραδοξώτας θέσεις και νὰ διατελώσιν ἐν αὑταῖς μετὰ διαρκούς ἀκησίας. Μετὰ ταῦτα ἐπηκολούθησεν ἡ ἀφύπνισις. Ο διάσημος ψυχιάτρος εἶπε πρὸς τὴν ἐν ὕπνωσει διατελοῦσαν ἀσθενῆ τὰς ἐξῆς: «Δεσποινίς, εἶρα πολὺ ἐυχαριστήμενος με σᾶς τῶρα εἶσατε καλῆτερα. Ἄλλ' εἶνε ὦρα νὰ ἐξυπνίσετε. Μένετε ἵσυχος, ἀτάραχος. Θὰ σᾶς ἱατρεῶσα. Ἐπὶ τρεῖς ήμέρας δά εἶσατε έντελῶς ἀπηλλαγμένη παντῶς ἐνοχλήματος. Θὰ ἀνοίγεται τὰς χεῖράς σας ἔλευθέρως. Θὰ εἶσατε εὐδύνοσιν και ὄρησι. Τώρα δά σας ἐξυπνίσω. Μόλις ἀφύπνίσω ὡς τό εἶρα, ἀνοίξεται τοις ὀφθαλμοῖς και προφέρεται τό ὄνομα «Ναβουχοδονόσωρ». Σᾶς βεβαίῳ ότι τὰ νεῦρά σας εἶναι ἐν καλῇ καταστάσει, ὡστε ἀπὸ σήμερον ἐπὶ τρεῖς ὄλας ήμέρας δέν δά ὑποφέρετε τίποτε. Ἀνοίξαι το χέρι σας. (Τὸ ἀνοίξε.) Τώρα ἀνοίξαι και τό άλλο. (Τὸ ἀνοίξε.) Τώρα δά σας ἐξυπνίσω. Ἐνα, δύο, τρία. Ἡ ἀσθενῆς ὡς ἐκ βαθέως ληθάργου ἀφροντισείσα ἀνάεξε τοις ὀφθαλμοῖς και περιέστρεψε τὰ βλέμματα ἐταστικά. «Τί ζητεῖτε, δεσποινίς;» ἠρώτησεν ὁ ἱατρός. «Τὸν Ναβουχοδονόσωρα,» ἀπήγησεν ἡ νεανίς και ἀπαραικρῆθη.

ΑΝΕΞΗΓΗΤΟΣ ΣΩΜΑΤΙΚΗ ΔΥΝΑΜΙΣ

Ἡ Ἀμερικανὶς δεσποινὶς Annie Abbott διεγείρει ἐν Λονδίῳ τὸν γενικὸν θαυμασμόν διὰ τῆς τεραστίου, μαγνητικῆς αὐτῆς δυνάμεως, ἐξ ἧς ἔλαβε καὶ τὴν ἐπωνυμίαν «Μαγνήτης τῆς Φλωρίδος». Ἡ νεάνις αὕτη δὲ διεγείρει πανταχοῦ ἑκακτον θαυμασμόν, ἂν μὴ ἡ φαινομένη ἤδη ὑπερφυσικὴ αὐτῆς δύναμις λάβῃ φυσικὴν τινα ἐξήγησιν. Πρόκειται δηλαδὴ τῶρα πάλιν περὶ «θαυμασίου φαινομένου», πρὸς ἐξήγησιν τοῦ ὁποίου εὐτυχῶς δὲν ἀνεμυχθησαν εἰσὶ αἱ θεωρίαι τῶν πνευματιστῶν. Ἡ μικρόσωμος, ἀβροφύης αὕτη κόρη ἔχει ἐκτάκτως μεγάλην, γιγαντώδη δυνάμιν, ὁσάκις δὲ ἴσταιται ἐπὶ τοῦ γυμνοῦ ἐδάφους ἢ ἐπὶ μετάλλου· εἶναι, καθὼς αὕτη ἡ ἴδια διακηρύττει, εἰς ἐκτάκτως μέγαν βαθμὸν «μαγνητικῆ», ἐσχάτως δὲ ἔκαρπεν ἐπίδειξιν τῆς θαυμασίας αὐτῆς δυνάμεως ἐν τῇ «Alhambra» ἐνώπιον πολυαριθμοῦ κοινῶ ἐκ διαφόρων ἐπιστημόνων, ἰατρῶν, φυσιοδιφῶν, καὶ πολλῶν δημοσιογράφων, ἰδιαιτέρως πρὸς τοῦτο προσκληθέντων.

Οἱ προσκληθέντες οὗτοι κῆριοι ἦσαν πάντες σχεδὸν σκεπτικοὶ καὶ δόξαστοι, ἤλθον δὲ μὲ τὴν στερεὰν ἀπόφασιν ὅτι ἀποκαλύψασιν τὴν «ἀγρυπτείαν» καὶ οὐδενὸς μέσου ἐπερίσθησαν ὅπως ἐξελέγξωσι τὴν ἀπάτην. Ἡ δεσποινὶς Abbott παρουσιάσθη κατ' ἀρχὰς μόνη εἰς τοὺς προσκεκλημένους καὶ ἐξητάσθη ὑπὸ τῶν ἰατρῶν. Ἡ νεάνις αὕτη εἶνε κανονικῶς ἀνεπτυγμένη, μόνον δὲ αἱ χεῖρες καὶ οἱ πόδες αὐτῆς εἶναι ὀλίγον τι δυσανάλογως μεγάλοι πρὸς τὸ μικρὸν τῆς σώμα· ἡ ὄψις αὐτῆς οὐδὲν ἐπίσης μαρτυρεῖ τὸ ἑκακτον· ὁ σφυγμὸς τῆς ἡτο κανονικὸς (84), ἡ δὲ θερμοκρασία τοῦ σώματος μικροτέρα τῆς κανονικῆς (95). Οἱ μῶνες τῶν βραχιόνων τῆς δὲν εἶναι πολὺ ἀνεπτυγμένοι· ἐν ὄλῳ δὲ ἡ νεάνις φαίνεται λεπτοφυῆς καὶ πᾶν ἄλλο μᾶλλον ἢ ἰσχυρὰ· καὶ ὅμως ἐπὶ μίαν ὀλόκληρον φραν ἠγωνίζοντο ἐπὶ μεταίῳ μὲ ἠνωμένας τὰς δυνάμεις ἐξ ῥωμαλέοι καὶ ἰσχυροὶ ἄνδρες, ὅπως φανῶσιν ἀνώτεροι αὐτῆς κατὰ τὴν δύναμιν, ἐνῷ δὲ οἱ κῆριοι οὗτοι (δύο ἰατροὶ, δύο καθηγηταὶ καὶ δύο δημοσιογράφοι) μετὰ τὸ πρῶτον ἐπὶ μίαν φραν διαρκέσαν πείραμα ἠσθμαίνον ἐκ τοῦ κόπου καὶ ἀπέρασσον τὸν ἰδρώτα ἀπὸ τοῦ πορφυρωθέντος προσώπου τῆς, ἡ δεσποινὶς Abbott ἦτο ἐντελῶς ἡσυχος καὶ οὐδὲ τὸ ἐλάχιστον ἰχνος κοπώσεως ἐδείκνυεν· ὁ σφυγμὸς αὐτῆς μόνον ἔγεινε κατὰ 2 βραδύτερος καὶ ἡ θερμοκρασία τοῦ σώματός τῆς ἠλαττώθη ψαύτως.

Τὸ πρῶτον πείραμα συνίστατο ἐν τούτῳ, ὅτι οἱ ἐξ ἄνδρες ἐσήκωνον κατὰ σειράν ὁ εἰς μετὰ τὸν ἄλλον μίαν κοθήκλαν καὶ ἐπέζον αὐτὴν μὲ ὄλην τὴν τὴν δύναμιν πρὸς τὸ στήθος. Ἡ δεσποινὶς Abbott ἠγγύζεν αὐτοὺς μόνον διὰ τοῦ δακτύλου καὶ ἐκλόνευ αὐτοὺς ἰσχυρῶς. Μετὰ ταῦτα ἐλάμβανε καὶ αὐτὴ μίαν κοθήκλαν καὶ τὴν ἐκράτει ὑψωμένην· οἱ ἐξ ἄνδρες ὁμοῦ κατέβαλλον πᾶσαν δυνατὴν προσπάθειαν ὅπως κλονήσωσιν αὐτὴν, ἀλλ' εἰς μάτην· εἰσκον αὐτὴν μὲ ὄλας τῶν τὰς συνηωμένας δυνάμεις πρὸς μίαν καὶ τὴν αὐτὴν διεδύνουν, εἶτα ᾤδουν αὐτὴν, εἶτα ἐκπερῶντο ἀπὸ τῶν βραχιόνων τῆς, ἀλλὰ κατ' οὐδένα τρόπον ἠδύναντο ὅτι ἀφαιρέσωσιν ἐκ τῶν χειρῶν τῆς τὴν κοθήκλαν, οὔτε κἂν νὰ μετατοπίσωσιν αὐτὴν ἐκ τῆς θέσεως εἰς ἡν ἐκράτειτο ὑψωμένη ὑπὸ τῆς δεσποινίδος. Μετὰ τοῦτο ἡ νεαρὰ Ἀμερικανὶς ἔλαβε μίαν ράβδον τοῦ σφαιριστηρίου καὶ ἐκράτει αὐτὴν ὑψωμένην καθέτως, οὕτως ὥστε τὸ ἄνω ἄκρον τῆς ράβδου ἀπέχετο δύο πόδας περίπου ἀπὸ τῆς ὀροφῆς. Οἱ ἐξ ἄνδρες προσεπάθον μὲ ὄλας τῶν τὰς δυνάμεις ὁμοῦ νὰ μετακινήσωσι τὴν ράβδον, ἀλλ' οὐδαμῶς ἠδύναντο νὰ κατορθώσωσι τοῦτο. Ἐπειτα ἡ Miss Abbott ἔκλινε τὴν ράβδον καὶ ἐκράτει αὐτὴν ὀριζοντίως, ἱσταμένη ἐπὶ τοῦ ἐνὸς ποδός· οἱ ἄνδρες καὶ πάλιν κατέβαλλον ὄλας τῶν τὰς δυνάμεις ὅπως μετατοπίσωσι τὴν δεσποινίδα ἢ

τὴν ράβδον ἢ ἐκράτει, ἔλκοντες, ᾤδοντες, κρημνόμενοι ἀπ' αὐτῆς, — ἀλλ' εἰς μάτην. Ἡ νεάνις ἔμενε ἀμετακίνητος, ὡς ἀγαλμα ἐκ χυτοῦ μετάλλου.

Μετὰ τὰ πειράματα ταῦτα, ἐγένοντο καὶ ἄλλα, ἐν οἷς ἐτι μᾶλλον κατεδείχθη ἡ θαυμάσια καὶ ἀνεξήγητος δύναμις, ἢν ἐκέρταται ἡ δεσποινὶς Abbott, «ὁ Μαγνήτης τῆς Φλωρίδος». Ἡδὴ ἐπρόκειτο νὰ ἐπιδειχθῇ ἡ δύναμις αὐτῆς ἐν τῷ αἰερινῷ μεγάλῳ βάρῳ. Οἱ ἐξ ἄνδρες ἐκάδισαν ὄλοιο ὁμοῦ ἐπὶ ἐνὸς θρανίου. Ἡ δεσποινὶς Abbott ἔθηκε τὰς χεῖρας αὐτῆς ἀνοικτάς ἐπὶ τοῦ ὀπισθεν στήριγματος, καὶ χωρὶς καθόλου νὰ κλείσῃ τὰς χεῖρας, ἐσήκωσε τὸ θρανιον μὲ ὄλον τὸ ἐπ' αὐτοῦ ζωντανὸν βάρος. Μετὰ τοῦτο δοκιμάζουσιν ἤδη καὶ οἱ ἄνδρες νὰ σηκώσωσιν αὐτὴν τὴν δεσποινίδα, ἤτις ὡς εἴπομεν εἶνε μικρόσωμος καὶ λεπτοφυῆς. Ἡ Miss Abbott ἴσταιται ἐπὶ χονδρῆς θαλίνης πλακῶς, ἔχουσα τοὺς βραχιόνους γεγυμνωμένους. Ἐκαστος ἐκ τῶν ἄνδρων, φορῶν χεῖροκτία, δύναται ἐκκόλως νὰ τὴν σηκώσῃ, κρατῶν αὐτὴν ἀπὸ τῶν ἀγκῶνων, διότι τὸ βάρος αὐτῆς εἶνε μᾶλις 98 λιτρῶν· ἀλλ' ὅστις ἀνευ χειροκτιῶν, ἦτοι μὲ γυμνάς τὰς χεῖρας, τὴν ἐγγίσῃ, εἶνε παντελῶς ἀδύνατον νὰ τὴν σηκώσῃ, οὔτε κἂν νὰ τὴν μετακινήσῃ ποσῶς, διότι ἴσταιται ὡς ἐρριζωμένη ἐν τῷ ἔδαφει, ὡς μετᾶλλινος ὄγκος συγκεκολλημένος καὶ ἐστερωμένος ἐν τῷ ἔδαφει.

Οἱ ἠτηθέντες ἄνδρες ἦσαν ὀργισμένοι διὰ τὴν ἦταν καὶ ἐκπεληγημένοι συγχρόνως, ἠναγκάσθησαν δὲ νὰ ὁμολογήσωσι τὴν ἀδυναμίαν τῶν ἀπέναντι τοσοῦτον τεραστίας ἰσχύος καὶ νὰ κηρύξωσι τὸ αἴνιγμα τῆς ὑπερφυσικῆς καὶ παραδόξου δυνάμεως τῆς Ἀμερικανῆς δεσποινίδος ὡς «ἄλυτον ἐπὶ τοῦ παρόντος.» Ἐκτὸς τῶν ἐν Λονδίῳ ἐπιδείξεων αὐτῆς ἡ Miss Abbott ὑπεβλήθη εἰς τὰ αὐτὰ πειράματα καὶ ἐν Sandringham ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ πρίγκηπος τῆς Ουαλίας. Ἐν τῇ ἐκκαιρία ταύτῃ ἐδείξε καὶ τὴν «αιματικὴν αὐτῆς μαγνητικὴν δύναμιν» δι' ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν. Ὁ πρίγκηψ δηλαδὴ τῆς Ουαλίας ἔπασχεν ἀπὸ τινος ἡδὴ χρόνου ἐκ σφοδρᾶς νευραλγικῆς κεφαλαλγίας. Ἡ δεσποινὶς Abbott προσέφερεν αὐτῷ τὴν ἰατρικὴν τῆς βοήθειαν, ὑποσχομένη νὰ τὸν θεραπεύσῃ. Ἄλλ' ὁ πρίγκηψ ἦτο δύσπιστος, καὶ μᾶλις διὰ τῆς παρακινήσεως τοῦ ἰδίου του ἰατροῦ ἐπεισθη νὰ δεχθῇ τὴν βοήθειαν τῆς νεάνιδος καὶ νὰ ὑποβληθῇ εἰς τὸ πείραμα. Ἡ Miss Abbott ἐψηλάφησε μὲ τὰ ἄκρα τῶν δακτύλων τῆς τὴν κεφαλὴν τοῦ Αἰώνης ὁ ἀσθενὴς κατελήφθη ὑπὸ σφοδροῦ καὶ ἀλγεινοῦ κλονισμοῦ. «Ἰατροῦθητε, ὑψηλότατε!» εἶπε μειδιῶσα ἡ Ἀμερικανὶς, καὶ πράγματι οὕτω συνέβη. Ὁ πρίγκηψ ἀπηλλάχθη ἑκτοτε τῆς νευρικῆς κεφαλαλγίας.

Ἡ δεσποινὶς Abbott λέγει ὅτι κατὰ πρῶτην φορὰν ἔλαβε γνώσιν καὶ συνειδήσιν τῆς μαγνητικῆς αὐτῆς δυνάμεως, ὡς ἀποκαλεῖται αὐτὴν, ὅτε ἦτο εἰσὶ ἐπταετῆς κοράσιον· ἡμέραν τινα ἀφου προσηχθῆ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ἐστηριγμένη ἐπὶ ἐνὸς θρανίου, θέλουσα εἶτα νὰ ἐγερθῇ παρετήρησεν ὅτι τὸ θρανιον ἔμενε κεκολλημένον εἰς τὰς χεῖρας τῆς καὶ δὲν ἀπεσπᾶτο. Ἡ δύναμις αὕτη τοῦ κορασίου ἠῤῥᾶνε ὄν τῇ ἡλικίᾳ, ἐν δὲ τῇ πατρίδι αὐτῆς ἐκτεῖσται μεγάλην φήμην διὰ τῆς δυνάμεως ταύτης. Ἐπεδείκνυε δὲ καὶ δημοσίᾳ, καθ' ἑκάστην κυριακὴν μετὰ τὴν λειτουργίαν, τὴν θαυμασίαν αὐτῆς δύναμιν καὶ διέδετε τὰ εἰσπρατιτόμενα χρήματα πρὸς ὄφελος ἰερῶν ἰδρυμάτων καὶ εὐεργετικῶν καταστημάτων. Μόλις δὲ τῶρα, ἐν ἡλικίᾳ εἰκοσι περίπου ἐτῶν, πεισθεῖσα ὑπὸ τινος ἐπιχειρηματίου ἐργολάβου (Impresario) ἀπεφάσισε νὰ περιοδῆ καὶ ἐπιδεικνῆ δημοσίᾳ ἐν ταῖς μεγάλας πόλεσι τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Ἀμερικῆς τὴν ὄντως θαυμασίαν καὶ μέχρι τοῦδε ἀνεξήγητον αὐτῆς δύναμιν. * *

Τοῖς ἀξιότιμοις ἀναγνώσταις ἡμῶν γνωστοποιούμεν ὅτι ἡ περὶ τὴν ἐκδοσιν τῶν τελευταίων τῆς Κλειῶς μας φύλλων βραδύτης ἐπῆλθεν ἔνεκα τῆς ἀπεργίας τῶν ἐν Γερμανίᾳ

στοιχειοθετῶν. Ἡ ἀπεργία ὄλων τῶν ἐν Γερμανίᾳ στοιχειοθετῶν ἐξακολουθεῖ ἐτι σήμερον. κ. Α. Η. Σ. εἰς 40 Ἐκκλησίᾳς. Τὸ γραμματίον ἐλήφθη καὶ δὲ φροντισίμων πρὸς εἰσπρασίαν

του. — κ. Μ. Ξ εἰς Σεβαστούπολιν καὶ κ. Μ. Μ. εἰς Μεγίτουπολιν. Ἐλήφθησαν ἐγκαίρως καὶ δὲ αἱ γράψαμεν. — κ. Γ. Ζ. εἰς Βατούμ. Οἱ τόμοι ἐστάλησαν μῆσον Δεῦδ.

Ἐκδότης Π. Δ. ΖΥΓΟΥΡΗΣ. — Ἐκ τοῦ τυπογραφείου καὶ τοῦ στοιχειοθετηρίου διὰ τὰς ἀνατολικὰς γλώσσας Γ. ΔΡΟΥΤΟΥΤΑΙΝΟΥ ἐν Λεψίᾳ. Χάρτης ἐκ τῶν καταστημάτων τοῦ κ. Edm. Obst ἐν Λεψίᾳ.